

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

Облік і аналіз фінансових результатів Львівського комунального підприємства шляхово-ремонтне підприємство Галицького району (ЛКП «ШРП Галицького району»)

Виконала: студентка групи ОАз-61м
спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Посполітак Тетяна Орестівна

Керівник Колінько Н.І.

Рецензент Наконечна Н.
(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

д.е.н., проф. Гарасим П.М.

«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Посполітак Тетяна Орестівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік і аналіз фінансових результатів Львівського комунального підприємства шляхово-ремонтне підприємство Галицького району (ЛКП «ШРП Галицького району»)

керівник роботи Колінько Наталія Іванівна, к.е.н., доц.,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 16.10.2023 р. №С-619

2. Термін подання студентом роботи 19.01.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, фінансова та статистична звітність підприємства, спеціальна та періодична література

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1.

Економічна природа прибутку та огляд теоретичних аспектів обліку та аналізу фінансових результатів

2. Оцінка обліку фінансових результатів та економічна характеристика підприємства

3. Оцінка фінансових результатів

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

Економічна роль прибутку в умовах ринку. Чинники, які визначають фінансовий результат. Динаміка показників діяльності підприємства. Кореспонденція рахунків з обліку фінансових результатів (рахунок 79). Динаміка доходів підприємства

Динаміка витрат і відрахування. Динаміка рентабельності підприємства

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 20.11.2023 р.**Керівник роботи**

(підпис)

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	03.11.2023- 19.11.2023	
2	Економічна природа прибутку та огляд теоретичних аспектів обліку та аналізу фінансових результатів	20.11.2023- 17.12.2023	
3	Оцінка обліку фінансових результатів та економічна характеристика підприємства	18.12.2023- 30.12.2023	
4	Оцінка фінансових результатів	31.12.2023- 02.01.2024	
5	Висновки	02.01.2024- 03.01.2024	

Студентка

(підпис)

Посполітак Т. О

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Колінько Н.І.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Дипломна робота виконана на фактографічній інформації, що характеризує виробничо-господарську діяльність Львівського комунального підприємства шляхово-ремонтне підприємство Галицького району за 2020 - 2022 рр.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольно-аналітичний процеси на підприємстві. Предмет дослідження – облік, аналіз фінансових результатів та формування прибутку Львівського комунального підприємства шляхово-ремонтне підприємство Галицького району.

Мета дослідження – розроблення пропозицій з підвищення ефективності обліково-звітного процесу на підприємстві та удосконалення обліку, аналізу фінансових результатів.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, доходи, витрати, виробничо-господарська діяльність, обліково-звітний процес, контрольно-аналітичний процес, облік, аналіз.

ABSTRACT

This thesis is based on factual information that characterizes the production and economic activities for 2020 - 2022.

The object of research is the accounting and reporting and control and analytical processes at the enterprise. The subject of research - accounting, analysis of financial results and profit generation.

The purpose of the study - to develop proposals to improve the efficiency of the accounting and reporting process at the enterprise and improve accounting, analysis of financial results.

Key words: financial results, profit, income, expenses, production and economic activity, accounting and reporting process, control and analytical process, accounting, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПРИБУТКУ ТА ОГЛЯД ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	7
1.1. Економічне значення фінансових результатів	
1.2 Дослідження економічних та юридичних аспектів, що пов'язані з обліком та аналізом фінансових результатів	18
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА	22
2.1. Дослідження економічно-фінансових показників в галузі виробничо-господарської діяльності	
2.2. Облік фінансових результатів в діловій практиці підприємства	28
2.3. Пропозиції щодо покращення облікового процесу на підприємстві	36
РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	42
3.1. Основні цілі та ресурси для оцінки фінансових результатів підприємства	
3.2. Результати оцінки фінансових результатів	46
3.3. Пропозиції щодо покращення фінансово-господарської діяльності підприємства	52
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Для підвищення економічної ефективності українських підприємств у умовах кризи та забезпечення їхнього повного самофінансування, а також створення умов для поступового підвищення якісних і кількісних показників їхньої діяльності, необхідно провести реформування системи управління, використовуючи сучасні підходи до управління. Одночасно, управління господарською діяльністю суб'єктів господарювання потребує сучасного інформаційного забезпечення, з особливою увагою до фінансової інформації про стан, доходи, витрати та фінансові результати. Ця інформація є важливою як для потенційних, так і для реальних користувачів фінансової звітності.

Актуальність даної теми впливає з того, що малі підприємства, подібно до будь-яких інших підприємств, прагнуть досягти максимальної економічної вигоди від своєї діяльності, що відображається у фінансових результатах. Здобуття прибутку становить основний стимул для їхньої діяльності. Кожна підприємницька ініціатива пов'язана з генерацією доходів і здійсненням витрат. Таким чином, основною метою ефективного управління підприємством є досягнення максимального прибутку при мінімізації витрат.

Прибуток виступає основним фінансовим результатом діяльності підприємства та представляє собою центральну мету будь-якої підприємницької ініціативи. Збільшення прибутку підприємства призводить до розширення його фінансових ресурсів та поліпшення фінансових показників. У той час, отримання збитків підприємством означає втрату його фінансових ресурсів.

Розмір прибутку підприємства впливає на формування його власного капіталу, визначає обсяг погашення зобов'язань перед контрагентами та бюджетом, встановлює рівень заробітної плати адміністрації і відображає фінансовий стан підприємства. Таким чином, точність визначення фінансового результату (прибутку або збитку), надання інформації про фінансовий результат підприємства для потреб фінансової звітності та своєчасність сплати податку на прибуток визначають важливі завдання бухгалтерського (фінансового) обліку.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан Львівського комунального підприємства шляхово-ремонтне підприємство Галицького району.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку та аналізу фінансових результатів.

Дослідження ґрунтуються на діалектичному підході до вивчення сучасного стану системи обліку та аналізу фінансових результатів. Для написання роботи використано загальнонаукові методи теоретичного узагальнення та порівняння, аналітичний та графічно-табличний методи. Вивчення питань методики й організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності включало використання методів групування, табличного аналізу та порівняння.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, нормативні документи, довідково-інформаційні видання, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, наукові статті та матеріали науково-практичних конференцій, а також статутні, первинні документи, облікові реєстри та дані фінансової і статистичної звітності досліджуваного підприємства.

Практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що на основі теоретичного дослідження та практичного узагальнення були розроблені та надані практичні рекомендації з удосконалення існуючої методики обліку та аналізу фінансових результатів.

РОЗДІЛ

ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ПРИБУТКУ ТА ОГЛЯД ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічне значення фінансових результатів.

Протягом останніх років в Україні спостерігається стрімке зростання підприємницької активності, що призводить до значного розширення участі суб'єктів малого бізнесу на внутрішньому ринку країни. Вони стають ключовим елементом економічної системи і впливають на функціонування як внутрішніх, так і зовнішніх ринків. Цей явище пояснюється прийняттям державної політики, спрямованої на підтримку розвитку малого бізнесу.

Суб'єкти малого підприємництва, аналогічно до будь-якого підприємства, мають основну мету досягнення позитивного фінансового результату від своєї діяльності. Отримання прибутку є основним стимулом для таких підприємств, а їхня діяльність спрямована на заробіток і пов'язана з витратами. Ефективне управління підприємством спрямоване на отримання максимального прибутку за мінімальних витрат.

Фінансові результати господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва, подібно до будь-якого іншого підприємства, залежать від методів їх обліку. Звичайна бухгалтерія, призначена для великих та середніх компаній, не є ефективною для використання в малих підприємствах через їхній обмежений обсяг господарської діяльності. Українське законодавство передбачає спрощені вимоги до бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва, проте ця тема досить мало досліджена та недостатньо освітлена в науковій літературі. Отже, дослідження та аналіз питань обліку фінансових результатів діяльності суб'єкта малого підприємництва є надзвичайно важливим та актуальним.

Фінансові показники відображають всі аспекти діяльності господарського суб'єкта, такі як організація виробництва, технології, система управління, особливості діяльності, які впливають на якість і обсяг виробництва, вартість і ціноутворення, продуктивність праці і інші аспекти. Фінансові результати також

грають важливу роль у зміцненні державного бюджету, сприяють залученню інвестицій і підприємницької активності у будь-якій галузі економіки. Ці фактори роблять фінансовий результат ключовою силою ринкового механізму господарювання і основним джерелом економічного та соціального розвитку підприємств і держави взагалі.

Для досягнення ефективності господарської діяльності важливо забезпечити оптимальність у формуванні та розподілі створеного прибутку, враховуючи інтереси держави, підприємства, працівників і власників. Власники підприємства мають інтерес у збільшенні кінцевого фінансового результату, який є джерелом їх доходів через дивіденди. Такий прибуток є основним фінансовим ресурсом для розвитку підприємства, впровадження науково-технічних інновацій, поліпшення інфраструктури та виробництва, що також робить його привабливим для інвесторів. Отриманий прибуток також використовується для виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими підприємствами. Таким чином, прибуток стає ключовим показником оцінки продуктивності та фінансової діяльності підприємства.

Значення прибутку ще більше підкреслюється через систему його розподілу, яка спонукає власників збільшувати не лише загальний обсяг прибутку, але особливо той його частини, що залишається в розпорядженні підприємства. Ця частина прибутку виступає як головне джерело ресурсів для виробничого та соціального розвитку, а також матеріального стимулювання працівників, що відображає якість їхньої праці.

Підвищення фінансових результатів підприємства також віддзеркалює інтереси найманих працівників, які бажають збільшити свій дохід через заробітну плату та участь у прибутку. Держава також проявляє зацікавленість у зростанні доходів підприємств, оскільки внески до бюджету з прибутку становлять значну частину фінансових ресурсів держави, регіональних і місцевих органів влади. Збільшення суми сплачуваних податків до бюджету суттєво впливає на економічний та інвестиційний розвиток країни, регіонів, загальне збільшення суспільного багатства та підвищення рівня життя населення.

Уся діяльність підприємства повинна бути орієнтована на збільшення кінцевого фінансового результату, враховуючи важливість прибутку для різних учасників господарської діяльності, таких як власники, наймані працівники, клієнти, постачальники та держава/територіальна громада.

Таблиця 1.1

Різноманіття підходів до розуміння терміну "фінансовий результат"

№ п\п	Автор	Визначення
1.	Ануфрієв В.Є.	визначається показником прибутку або збитку, що формується протягом календарного (господарського) року; є різницею від порівняння сум доходів і витрат підприємства
2.	Борисов А.Б.	підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу. Визначаються шляхом співставлення витрат з отриманими доходами
3.	Бутинець Ф.Ф.	прибуток (збиток) від реалізації готової продукції (робіт, послуг)
4.	Загородній А.Г.	різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час; приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді
5.	Кондраков Н.П.	відображає зміну власного капіталу за визначений період в результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства
6.	Луговий В.А.	балансовий прибуток (або збиток) підприємства, який складається із доходу (витрат) від реалізації готової продукції (робіт, послуг), доходу (витрат) від інших реалізацій і сум позареалізаційних доходів (витрат)
7.	Мочерний С.В.	грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках
8.	Пантелєєв В.П.	прибуток (збиток) від конкретного виду діяльності (виробничої, надання послуг або торгової) визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів та адміністративних витрат та витрат на збут відповідного виду діяльності та інших операційних витрат
9.	Пипко В.А.	результат господарської діяльності, виражений в грошовій формі
10.	Пушкар М.С.	прибуток чи збиток, отримані в результаті господарської діяльності
11.	Соколов Я.В.	приріст (зменшення) капіталу (засобів, вкладених власниками) підприємства протягом звітного періоду

В даному контексті операції з формування, розподілу та використання фінансових результатів підприємства вимагають системи контролю, яка забезпечує своєчасне втручання в господарську діяльність для уникнення збитків та досягнення планованого прибутку.

Процес контролю фінансових результатів, що нерозривно входить у активну діяльність системи управління підприємством, включає три етапи: встановлення бюджетних показників, які стосуються формування прибутку та підлягають обліку; порівняння фактичних результатів із зазначеними показниками та визначення, аналіз і оцінка відхилень; ухвалення необхідних управлінських рішень.

Основною метою будь-якого підприємства, незалежно від галузі діяльності чи форми власності, є досягнення позитивного фінансового результату. Фінансовий результат визначається як прибуток або збиток, який підприємство отримує в результаті своєї діяльності. Цей показник є одним з найважливіших економічних і відображає всі аспекти господарської діяльності, надаючи комплексну оцінку її ефективності.

Отже, економічна категорія фінансових результатів визначається як різниця між загальним доходом та загальними витратами підприємства. Збільшення загального доходу в порівнянні з загальними витратами можливе завдяки створенню додаткової вартості. Цей економічний приріст виявляється у зростанні вартості товару в порівнянні із витратами на його виробництво, що вказує на збільшення вкладеного капіталу. Закон додаткової вартості визначається на всіх етапах виробничого процесу.

Аналіз наукових джерел дозволяє зробити висновок, що сучасний хід економічних відносин впливає на концепцію "фінансового результату". Розгляд цього економічного терміну варто проводити, враховуючи його вплив на облікове відображення господарських процесів і операцій. Крім того, слід розрізняти економічний, податковий і управлінський підходи до розуміння сутності цієї категорії (див. рис. 1.1).

Точність визначення фінансового результату діяльності суб'єкта малого підприємництва залежить від кількох факторів. Важливу роль у цьому відіграє графік документообігу, який затверджується керівником підприємства. Цей графік включає облікову політику або окремий наказ, що сприяє ефективній

передачі інформації працівникам та надає можливість бухгалтеру вимагати отримання документів у визначені терміни.

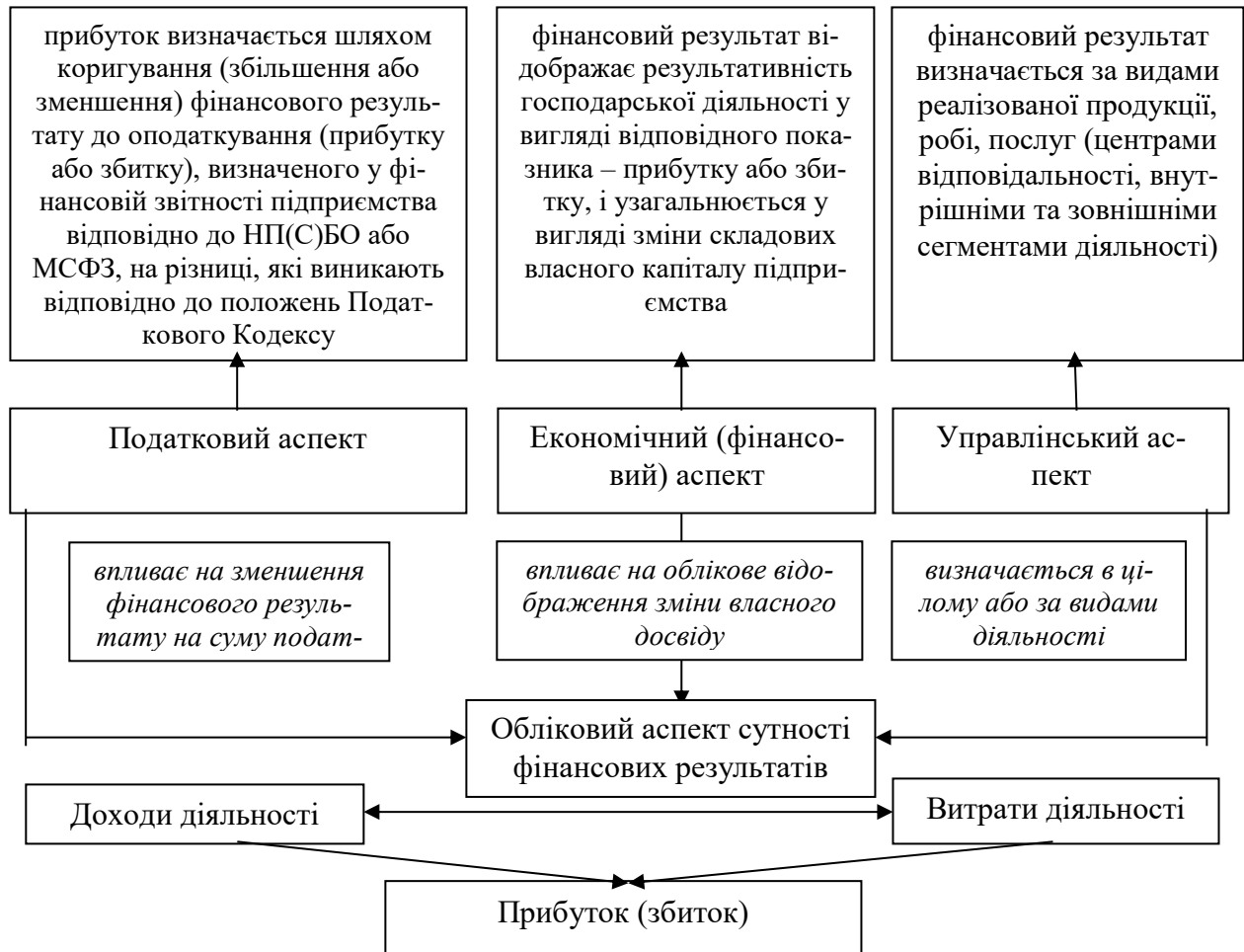

Рис. 1.2 Фінансовий результат у сучасних умовах включає в себе різні аспекти, такі як економічний, обліковий, управлінський та податковий

Своєчасне формування та отримання первинних документів бухгалтером має прямий вплив на своєчасне визнання витрат і доходів, визначення фінансового результату до оподаткування, розрахунок податку на прибуток та визначення фінансового результату після оподаткування. Це відображається у своєчасності подання фінансової звітності, точності відображення інформації у звітності, можливості своєчасного надання інформації зовнішнім користувачам, аналізу діяльності та планування майбутньої діяльності підприємства.

Класифікація доходів та витрат є важливим аспектом, особливо для суб'єктів малого підприємництва, які спеціалізуються на обмеженій кількості видів діяльності та мають невеликі обсяги господарських операцій. Українське

законодавство враховує ці особливості, надаючи підприємствам можливість самостійно вибирати класифікацію доходів і витрат для обліку. Це дозволяє забезпечити зручність ідентифікації та достовірне визначення фінансового результату відповідно до конкретних потреб підприємства.

Класифікація доходів та витрат ґрунтується на структурі рахунків бухгалтерського обліку, зокрема на 7, 8 та 9 класах. Для суб'єктів малого підприємництва надається право самостійно вибирати класифікацію, за якою будуть обліковуватися витрати, чи то за елементами витрат, чи за їх функціональним призначенням, що відображається в їх обліковій політиці. Зазвичай, невеликі підприємства, які мають обмежену кількість господарських операцій і займаються лише одним видом продукції чи надають послуги в одному напрямку, ведуть облік витрат за елементами витрат. Суб'єкти, що займаються різними видами діяльності, ведуть облік витрат за їх функціональним призначенням.

Для суб'єкта малого підприємництва використовуються ті ж визначення понять доходів та витрат, що й для інших видів підприємств, оскільки не існує окремого їхнього визначення. Поняття доходів та витрат викладені в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 (НП(С)БО 1) і мають тісний зв'язок з термінами, використовуваними в Міжнародних стандартах фінансової звітності.

За цими визначеннями, доходи представляють собою збільшення економічних вигод у формі отримання активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу через внески власників). Важливо, щоб дохід міг бути достовірно визначений.

Витрати представляють собою зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу шляхом його вилучення або розподілу власниками).

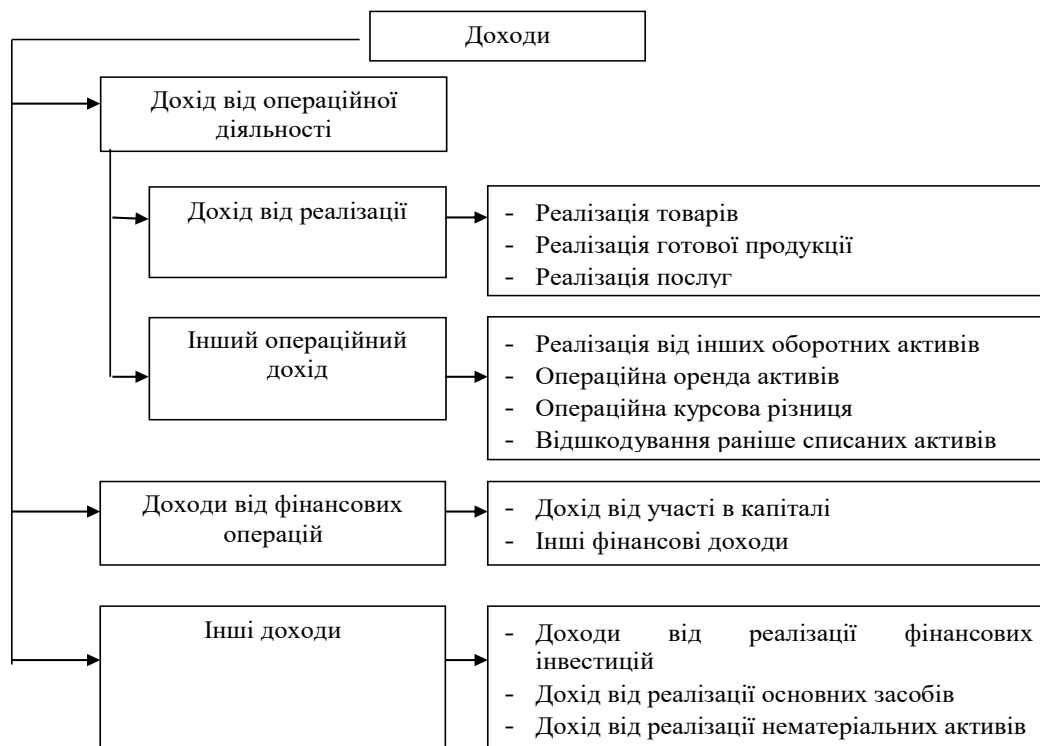

Рис. 1.2. Групування доходів

Графічне зображення 1.2 приводить класифікацію витрат за економічними елементами.

Склад витрат виробництва різноманітний не лише для малих підприємств, але й для всіх інших, в залежності від сфери виробництва. На жаль, багато малих підприємств не завжди виконують вимоги щодо групування витрат виробництва та не використовують встановлені статті для їх обліку.

Але у "Звіті про фінансові результати" (форма № 2-М чи форма № 2-МС), який малі підприємства представляють одночасно з балансом в органи статистики, важливо вказати такі розділи витрат:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

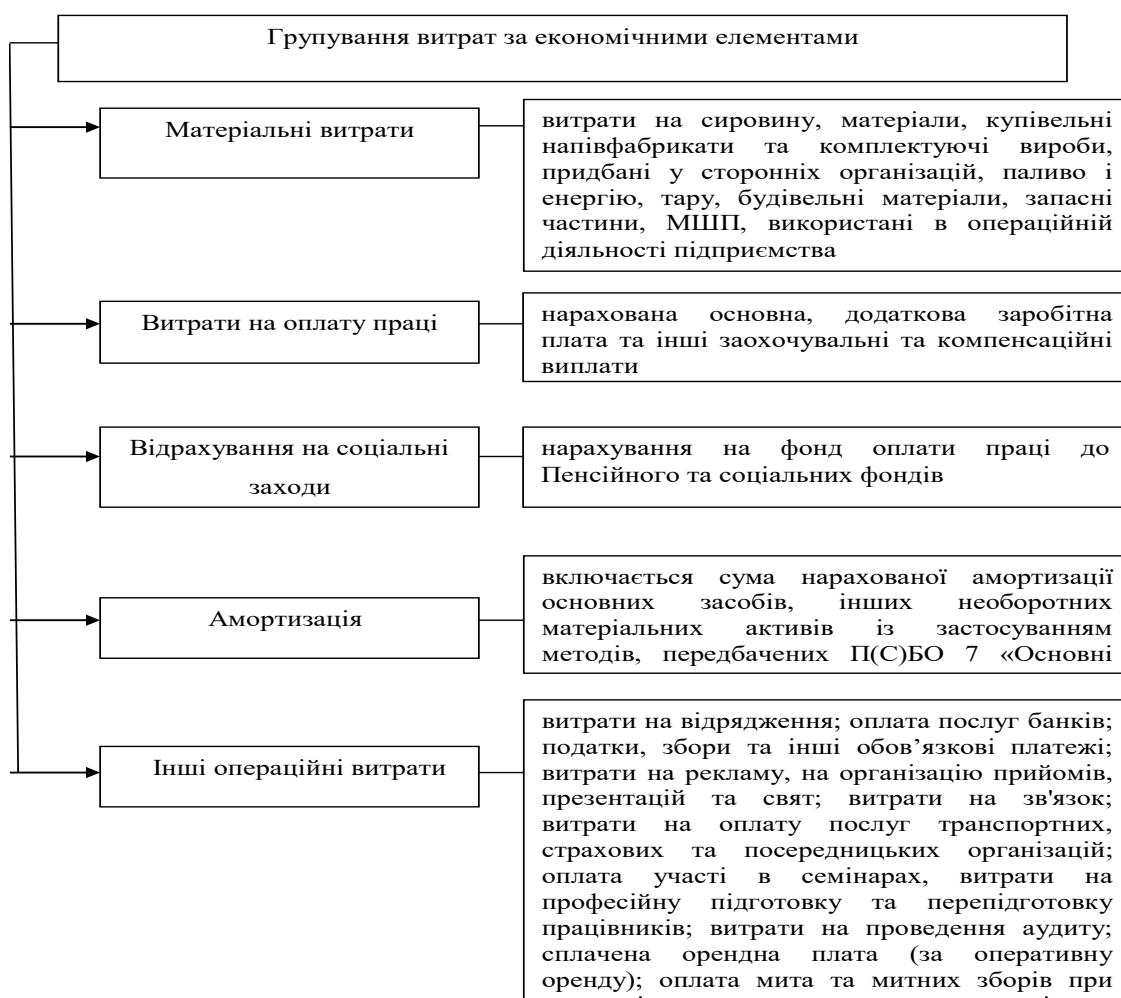

Рис. 1.3. Класифікація витрат за економічними елементами

Суб'єкт малого підприємництва може одночасно займатися різноманітною діяльністю, але через невеликі обсяги виникає складність у визначенні моменту визнання доходів та витрат.

Фінансовий результат формується за допомогою порівняння доходів і витрат для кожного виду діяльності. На даному етапі може виявитися або збиток, або прибуток до оподаткування, на який нараховується податок на прибуток. В результаті отримується чистий прибуток або збиток, який є результатом фінансової діяльності підприємства.

Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [6], фінансовий результат (прибуток або збиток) повинен

бути обчислений та відображений в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, дотримуючись принципу нарахування та відповідності доходів і витрат.

Згідно з вищезазначеним принципом, визначення фінансового результату у звітному періоді включає порівняння доходів, отриманих протягом цього періоду, з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. Цей процес відображає основний принцип бухгалтерського обліку, який ґрунтується на принципах нарахування та відповідності.

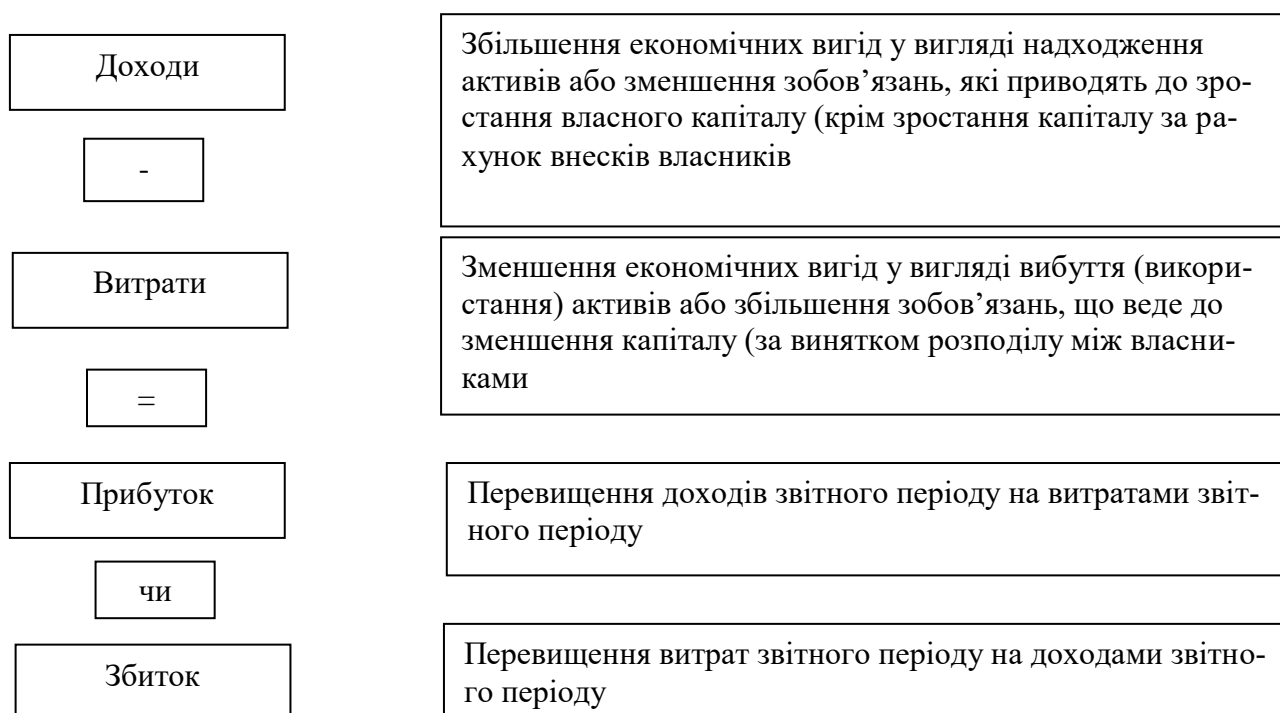

Рис. 1.4 Визначення фінансового результату протягом звітного періоду

У цьому контексті доходи та витрати фіксуються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати фактичного отримання чи сплати грошових коштів. Іншими словами, якщо доходи компанії перевищують витрати, здійснені для їхнього отримання, фінансовий результат є позитивним (прибутковим). У випадку, коли витрати перевищують доходи, фінансовий результат є негативним (збитковим).

У вітчизняній бухгалтерській практиці визначення фінансових результатів підприємства регулюється за Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 [16]. Навіть якщо суб'єкти малого підприємництва не зобов'язані переходити на міжнародні стандарти, такий перехід є актуальним для вдосконалення системи обліку для цих підприємств, особливо для тих, що мають міжнародну співпрацю.

Для досягнення очікуваного результату, підприємство повинно враховувати, що фінансовий результат є наслідком різноманітних факторів. Характеристика цих факторів, які впливають на формування фінансового результату, представлена на рис. 1.5.

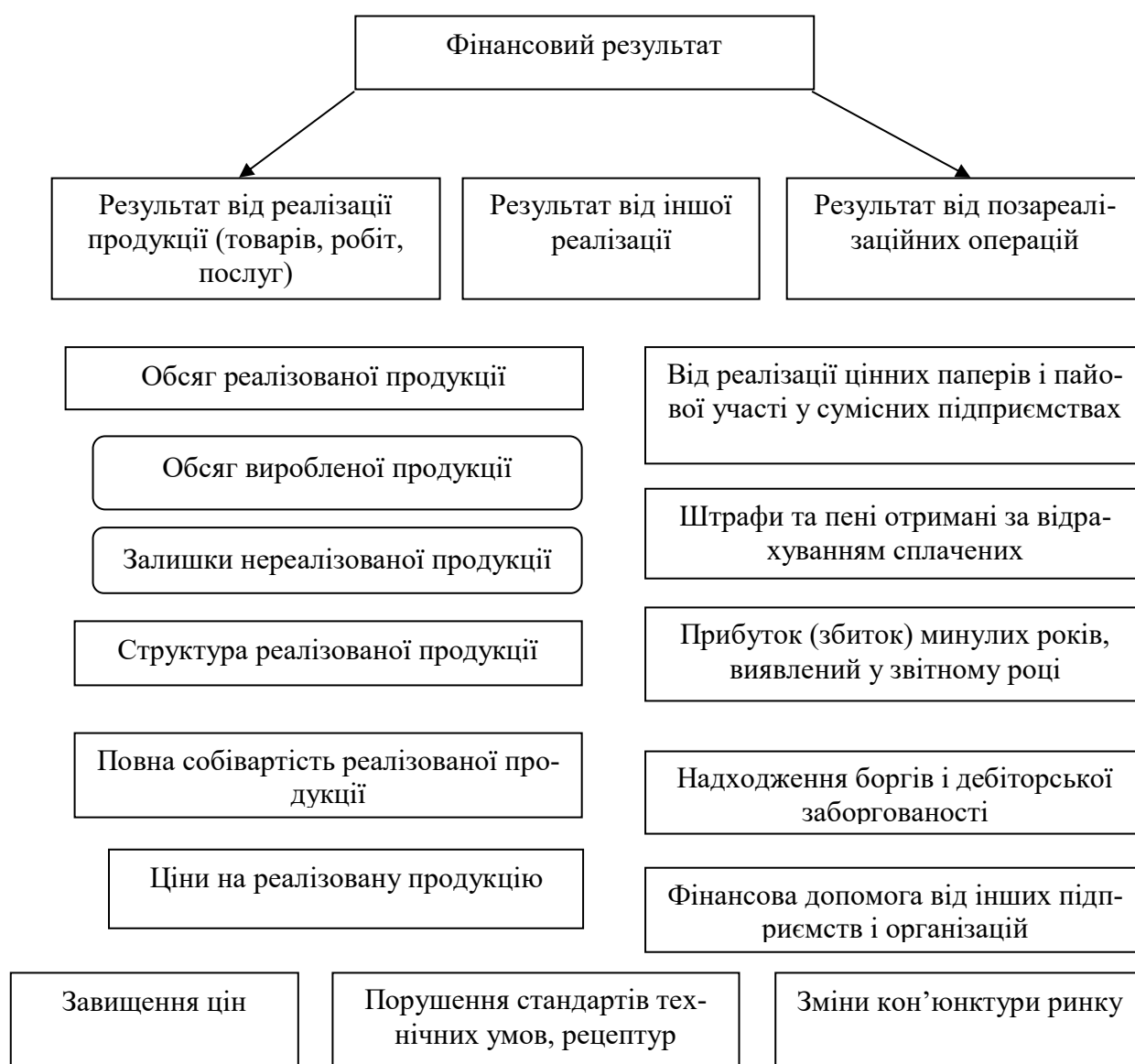

Рис. 1.5 Чинники, які визначають фінансовий результат

Дослідження цих факторів дозволяє зменшити їх вплив на розмір прибутку або зробити його менш значущим, що сприяє стабілізації показників діяльності.

У сучасних умовах ринкової економіки, результати діяльності підприємств стають ключовою інформацією для різних користувачів фінансової звітності, включаючи:

- Власників підприємств, які цікавляться розробкою стратегій для подальшого розвитку своїх компаній.
- Інвесторів, як вітчизняних, так і іноземних, які враховують результати діяльності підприємств при ухваленні рішень щодо вкладення капіталу.
- Банків, які використовують цю інформацію для оцінки доцільності надання кредиту підприємствам.
- Постачальників, які зацікавлені у гарантіях повної оплати за свої поставки товарів, виконані роботи та послуги.
- Акціонерів, які стежать за фінансовими показниками для контролю діяльності управління підприємством.
- Державні органи, які використовують фінансову інформацію для планування макроекономічних потреб і оцінки податкових надходжень до бюджету.
- Державні органи, судові установи, прокуратура та слідчі, які використовують цю інформацію для підтвердження достовірності фінансової звітності, включаючи комерційну таємницю.

Вплив інформаційних потреб користувачів на показники прибутку підприємства відображено на рис. 1.6. Таким чином, оцінка фінансового результату представляє собою складне економічне поняття, яке має велике значення для точного визначення фінансового стану підприємства.

На сучасному етапі економічного розвитку України, коли суб'єкти господарювання володіють реальною самостійністю, принципи самокупності та самофінансування набувають все більшого значення. Одним з ключових факторів для досягнення цих принципів є отримання достатнього фінансового результа-

ту, який завершує цикл діяльності підприємства і є необхідною умовою для наступного циклу.

У будь-якій господарській діяльності суб'єкта господарювання постійно порівнюються доходи та витрати з метою визначення фінансового результату - прибутку або збитку.

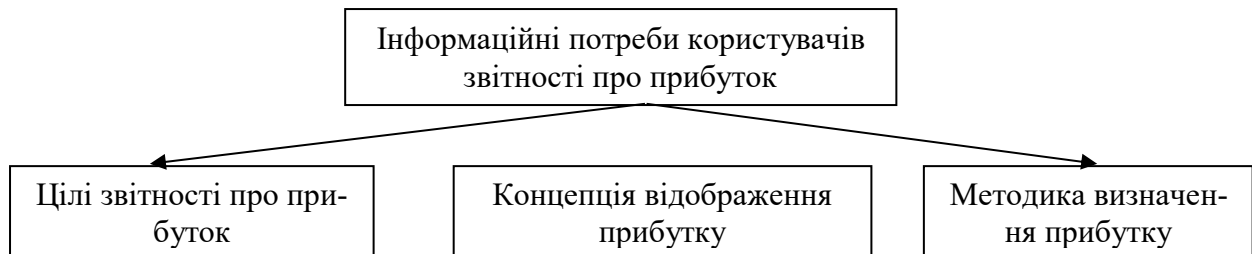

Рис. 1.6 Взаємодія інформаційних вимог користувачів із показниками прибутку підприємства.

Отже, оцінка фінансового результату є складним економічним поняттям, і це має велике значення для точного визначення фінансового стану підприємства. На сучасному етапі економічного розвитку України, коли суб'єкти господарювання мають реальну самостійність, принципи самоокупності та самофінансування набувають все більшого значення. Одним із ключових факторів для досягнення цих принципів є отримання достатнього фінансового результату, який завершує цикл діяльності підприємства і є необхідною умовою для наступного циклу. У будь-якій господарській діяльності суб'єкта господарювання постійно порівнюються доходи та витрати для визначення фінансового результату - прибутку або збитку.

1.2 Дослідження економічних та юридичних аспектів, що пов'язані з обліком та аналізом фінансових результатів

Українські законодавчі акти спрямовані на регулювання бухгалтерського обліку та встановлення правових та економічних відносин між підприємствами, організаціями, а також з державою та трудовим колективом.

Основні характеристики головних джерел нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів підприємства.

№ з/п	Назва нормативного акту	Коротка характеристика
1.	Конституція України [1]	Проголошуються права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності і громадян в Україні.
2.	Господарський кодекс України [2]	Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності.
3.	Податковий кодекс України [3]	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення законодавства.
4.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові засади регулювання організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
5.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [16]	Розглядає всі вимоги до фінансової звітності. Дозволяє розглянути всі вимоги до фінансової звітності та використовувати їх на підприємстві.
6.	П(С)БО 15 «Дохід» [19]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
7.	П(С)БО 16 «Витрати» [20]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та їх розкриття у фінансовій звітності.
8.	П(С)БО 17 «Податок на прибуток» [21]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності.
9.	Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку [13]	Спрямовані на узагальнення у реєстрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій та інших юридичних осіб (крім банків і бюджетних установ), їх філій, відділень, представництв незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів, на накопичення аналітичних даних про склад і рух активів, капіталу і зобов'язань, доходів, витрат, фінансових результатів.
10.	Методичні рекомендації щодо складання фінансової звітності [11]	Розглядають питання розкриття інформації за статтями балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал.
11.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [17]	Визначає основні методологічні рішення з ведення обліку, забезпечення однаковості відображення відповідних операцій і процесів, нагромадження облікової інформації, необхідної для систематичного контролю, складання звітності та проведення економічного аналізу.

Огляд спеціальної літератури з питань обліку формування фінансових результатів діяльності підприємства

№	Джерело	Короткий зміст
1	2	3
1.	Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. За ред. Ф.Ф. Бутинця. - 5-ге вид., Житомир: ПП «Рута», 2004. — 912 с.	Навчальний посібник містить навчальні, практичні та нормативні матеріали із організації бухгалтерського обліку в Україні. Він характеризується послідовністю подачі та обсягом навчального матеріалу: від теорії бухгалтерського обліку, змістовного викладу з практичними прикладами обліку необоротних активів, запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, власного капіталу, доходів та витрат, розрахунків з дебіторами та кредиторами, складання фінансової звітності до розгляду особливостей ведення бухгалтерського обліку в малому бізнесі, торгівлі, сільському господарстві, будівництві, аптеках, громадському харчуванні, автотранспортних підприємствах та зовнішньоекономічній діяльності.
2.	Даньків Й.Я., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік. - К.: Знання, 2007. - 469 с.	У цьому посібнику облік розкривається у розрізі видів економічної діяльності згідно з КВЕД і розглядаються 14 галузей. Дається стисла характеристика кожного виду економічної діяльності, розкриваються особливості та методологія бухгалтерського і податкового обліку кожного з них, широко використовуються приклади із практики. Крім того, посібник містить базовий курс фінансового обліку та теорії бухгалтерського обліку, завдяки чому ним можуть користуватися студенти з різним рівнем базової підготовки (різних курсів і спеціальностей).
3.	Давидов Г. М. Аудит: теорія і практика. - Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2006. - 323 с.	У навчальному посібнику на основі чинного законодавства України й аудиторської практики висвітлено такі питання: сутність аудиту, його предмет і метод; планування, етапи та процедури аудиту; методика та особливості проведення аудиту підприємств різних галузей народного господарства і різних видів діяльності; нормативно-правове забезпечення аудиту та ін.
4.	Деєва Н.М., Дедіков О.І. Аудит. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 182с.	У навчальному посібнику розглянуто теоретичні засади аудиторської діяльності в Україні, Стандарти аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів (Міжнародні стандарти аудиту), затверджені як Національні стандарти аудиту, та методику проведення аудиту суб'єктів підприємницької діяльності.
5.	Бурова Т.А., Корнієнко О.С. Бухгалтерський облік та аудит для менеджерів. - Миколаїв: НУК, 2007. - 128 с.	У навчальному посібнику розкриваються теоретичні та практичні основи бухгалтерського обліку. Висвітлюються принципи, предмет, методи та методичні прийоми бухгалтерського обліку, технології відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках, сутність, призначення та форми первинної документації, облікової реєстрації, формування облікової політики підприємства та складання бухгалтерської звітності відповідно до національних стандартів обліку.
6.	Кадуріна Л.О. Основи аудиту: Навчальний посібник - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 184 с.	Навчальний матеріал систематизовано у вигляді окремих частин, які висвітлюють питання аудиторської діяльності.

Таким чином, необхідно провести детальний аналіз нормативної бази, яка стосується обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 1.2 містить основні характеристики головних джерел нормативно-правового регулювання обліку та аудиту фінансових результатів підприємства.

Проведено огляд науково-теоретичної літератури з питань обліку та аналізу формування фінансових результатів діяльності підприємства (див. табл. 1.3). Підсумковий аналіз економіко-правової бази виявив значну кількість джерел, які відзначають важливість належного нормативно-правового регулювання в галузі обліку та аудиту фінансових результатів.

Висновки до першого розділу

Показником прибутку визначається фінансовий результат діяльності підприємства. Отримання прибутку є головною ціллю будь-якої підприємницької діяльності, оскільки від його розміру залежать такі аспекти, як формування власного капіталу, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, фінансування інвестиційних проектів та платоспроможність підприємства.

Показник прибутку є визначальним фактором при встановленні рівня заробітної плати і винагороди адміністрації, що підкреслює його важливість як показника ефективності діяльності підприємства.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначається шляхом розрахунку чистого прибутку або збитку протягом звітного періоду. Бухгалтерський облік проводить послідовне порівняння доходів та витрат для визначення цього показника.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Дослідження економічно-фінансових показників в галузі виробничо-господарської діяльності

Ефективність господарської діяльності підприємства у будь-якій галузі економіки залежить від раціонального використання його матеріальних, виробничих та фінансових ресурсів. Для забезпечення стійкого розвитку, конкурентоспроможності на ринку товарів та послуг, а також уникнення банкрутства, необхідно проводити фінансовий аналіз та своєчасно виявляти недоліки у фінансово-господарській діяльності даного підприємства.

Бухгалтерська фінансова звітність представляє собою важливий інструмент для отримання оперативної та повної інформації щодо фінансового стану підприємства, його господарських результатів та ефективного використання ресурсів. При здійсненні фінансового аналізу діяльності підприємств важливо враховувати особливості галузі та використання виробничих ресурсів. У фінансовій звітності підприємства використовуються різні форми, такі як форма 1 та форма 2.

Для забезпечення стабільної роботи підприємства необхідно мати ефективні та сучасні основні засоби, які вимагають регулярного оновлення.

Таблиця 2.1.

Зміна показників стану основних засобів

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2021/2020	2022/2021
Первісна вартість	14866	15373	20046	507	4673	1,034	1,304
Знос	9913,4	10830	11813	916,6	983	1,092	1,091
Залишкова вартість	4952,1	4543,1	8232,6	-409	3689,5	0,917	1,812
Рівень зносу	0,667	0,704	0,589	0,037	-0,115	1,055	0,837
Рівень придатності	0,333	0,296	0,411	-0,037	0,115	0,889	1,389

Аналізуючи таблицю 2.1, можна відзначити стійку тенденцію зростання як первісної вартості (від 14866 тис. грн. до 20046 тис. грн.), так і залишкової вартості (від 4952,1 тис. грн. до 11813 тис. грн.). Однак у 2021 році спостерігається перевищення зростання первісної вартості над зростанням залишкової вартості, що негативно вплинуло на коефіцієнт зносу. Зазначений коефіцієнт значно зріс з 0,667 до 0,704 протягом розглянутого періоду, призводячи до зниження показника придатності на цьому рівні. Але у 2022 році відбулося істотне зниження рівня зносу за рахунок збільшення первісної вартості основних засобів.

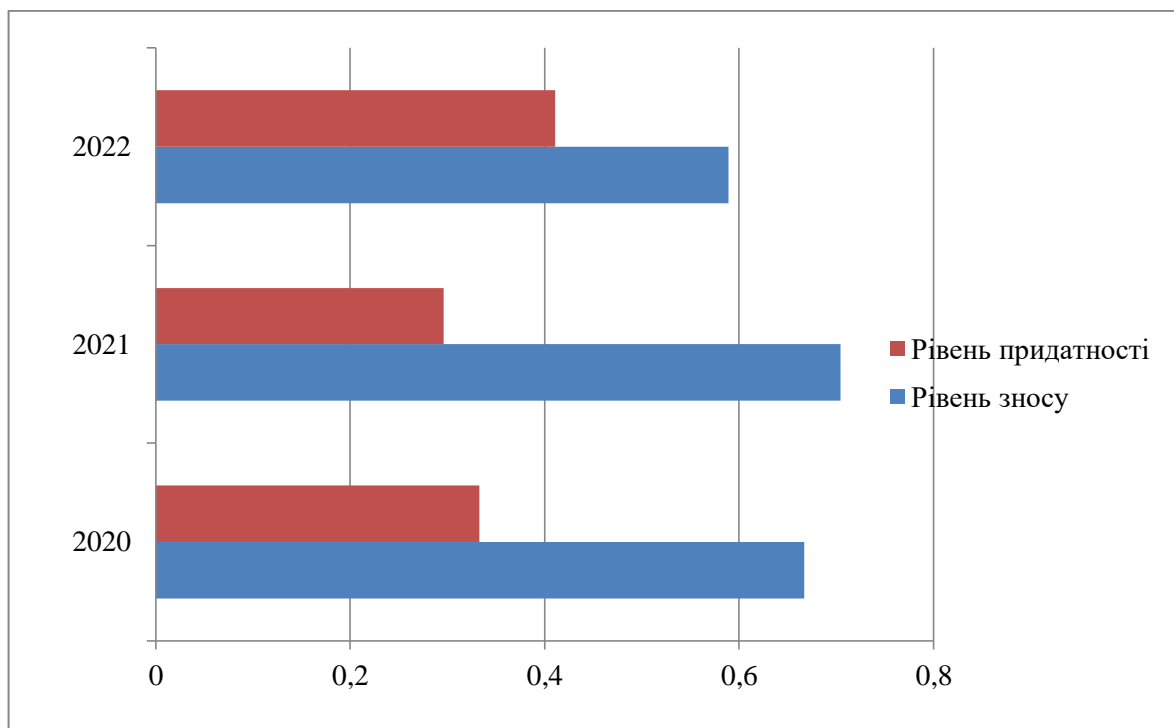

Рис. 2.1. Зміна показників стану основних засобів

Подальший аналіз зосереджується на показниках ефективності використання основних засобів, таких як фондovіддача, фондомісткість, фондоозброєність та фондорентабельність. Динаміка цих показників наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Зміна показників ефективності використання основних засобів

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Вартість основних засобів	14866	15373	20046	507	4673	1,034	1,304
Обсяг реалізації послуг	75507	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094
Чисельність працівників	230	231	219	1	-12	1,004	0,948
Чистий прибуток	109,6	-1733,7	-4763,7	-1843,3	-3030	-15,818	2,748
Фондовіддача	5,08	5,76	4,83	0,68	-0,93	1,134	0,839
Фондомісткість	0,2	0,17	0,21	-0,03	0,04	0,850	1,235
Фондорентабельність	0,007	-0,113	-0,238	-0,12	-0,125	-16,143	2,106
Фондоозброєність	64,63	66,55	91,53	1,92	24,98	1,030	1,375

При аналізі показників з таблиці 2.2 можна відзначити зростання середньорічної вартості основних засобів та обсягу виробництва, а також значуще зниження чистого прибутку протягом періоду з 2020 по 2022 рік.

За вказаний період чистий дохід від реалізації продукції зрос на 21369,7 тис. грн, а чистий збиток збільшився на 4873,3 тис. грн. Одночасно середньорічна залишкова вартість основних засобів значно зростає. Ці фактори вплинули негативно на фондовіддачу основних засобів, яка зменшилася з 5,08 грн/грн у 2020 році до 4,83 грн/грн у 2022 році.

Важливо відзначити коливання фондоозброєності, яке є результатом нестабільності середньорічної вартості основних засобів при відносній стабільності середньооблікової чисельності працівників.

Фондорентабельність виявила суттєвий спад через зростання середньорічної вартості основних засобів та зменшення чистого прибутку. У 2020 році цей показник становив 0,007, а в 2022 році вже не вказує на позитивний результат.

Для досягнення ефективної роботи підприємства критично важлива оптимальна структура оборотних засобів. Структуру та динаміку стану оборотних засобів розглянуто у таблицях 2.3 та 2.4.

Таблиця 2.3

Зміна оборотних активів

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Запаси	3199	6055,5	1528,8	2856,5	-4526,7	1,893	0,252
Дебіторська заборгованість	2854,6	2709,4	690,1	-145,2	-2019,3	0,949	0,255
Гроші та їх еквіваленти	604,6	78,2	2359,1	-526,4	2280,9	0,129	30,168
Витрати майбутніх періодів	4579,9	3799,3	2191,5	-780,6	-1607,8	0,830	0,577
Інші оборотні активи	82,4	14,6	175,6	-67,8	161	0,177	12,027
Всього	11321	12657	6945,1	1336,5	-5711,9	1,118	0,549

Розглядаючи дані з таблиці 2.3, важливо відзначити великий відсоток грошових коштів та їх еквівалентів серед оборотних активів. У 2020 році ця категорія становила 604,6 тис. грн, але до 2022 року вона зросла до 2359,1 тис. грн. Це можна пояснити нестабільною економічною ситуацією в країні.

Деталі щодо структури оборотних активів та їх динаміки можна знайти в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Зміна структури оборотних активів

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Запаси	28,258	47,844	22,012	19,586	-25,832	1,693	0,460
Дебіторська заборгованість	25,216	21,406	9,937	-3,81	-11,469	0,849	0,464
Гроші та їх еквіваленти	5,341	0,618	33,968	-4,723	33,35	0,116	54,964
Витрати майбутніх періодів	40,457	30,017	31,555	-10,44	1,538	0,742	1,051
Інші оборотні активи	0,728	0,115	2,528	-0,613	2,413	0,158	21,983
Всього	11321	12657	6945,1				

Значне підвищення закупівельних цін вплинуло на обсяг запасів. Також слід відзначити позитивну тенденцію зменшення дебіторської заборгованості.

Дані щодо ефективності використання оборотних засобів наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Зміна показників ефективності використання оборотних засобів

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2021/2020	2022/2021
Обсяг реалізованих послуг	75507	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094
Середньорічна вартість оборотних активів	11321	12657	6945,1	1336,5	-5711,9	1,118	0,549
Число днів	360	360	360	0	0	1,000	1,000
Коефіцієнт оборотності	6,67	6,997	13,949	0,327	6,952	1,049	1,994
Коефіцієнт завантаження	0,15	0,143	0,072	-0,007	-0,071	0,953	0,503
Тривалість обороту	54	51	26	-3	-25	0,944	0,510

Аналізуючи таблицю 2.5, можна зробити висновок про оборотність оборотних активів. Динаміка коефіцієнта оборотності є позитивною: у 2020 році він становив 6,67, а вже у 2022 році -13,949, збільшившись на 7,279 пункти. Це свідчить про зростання обороту оборотних активів, тобто суми, отриманої з кожної гривні реалізованої продукції. З рисунку 2.3 видно показники ефективності використання оборотних активів.

У 2020 році тривалість одного обороту становила 54 дні, у 2021 році вона зменшилася на 3 дні, а вже у 2022 році цей показник досяг 26 днів, що призвело до зростання оборотності оборотних засобів на 99,4%.

Зменшення коефіцієнта завантаження та тривалості обороту оборотних засобів свідчать про ефективну оптимізацію їх структури та покращення ефективності використання.

Доходи, витрати та фінансові результати не є просто заключним етапом облікової процедури, а представляють сферу бухгалтерського обліку, яка перетинається з економічною статистикою та фінансовим аналізом. Остаточним фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток. Фінансові результати визначаються шляхом розрахунку доходів та відповідних витрат підприємства.

Для аналізу структури доходів буде побудована аналітична таблиця 2.6.

Таблиця 2.6.

Зміна доходів

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	абсолютне		відносне	
				2021-2020	2022-2021	2021/2020	2022/2021
Дохід від реалізації послуг	75506,7	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094
Інші операційні доходи	425	39,2	287,4	-385,8	248,2	0,092	7,332
Інші доходи	3,5		17,5	-3,5	17,5		
Разом	75935,2	88604,9	97181,3	12669,7	8576,4	1,167	1,097

У таблиці 2.7 представлені ключові економічні показники діяльності підприємства.

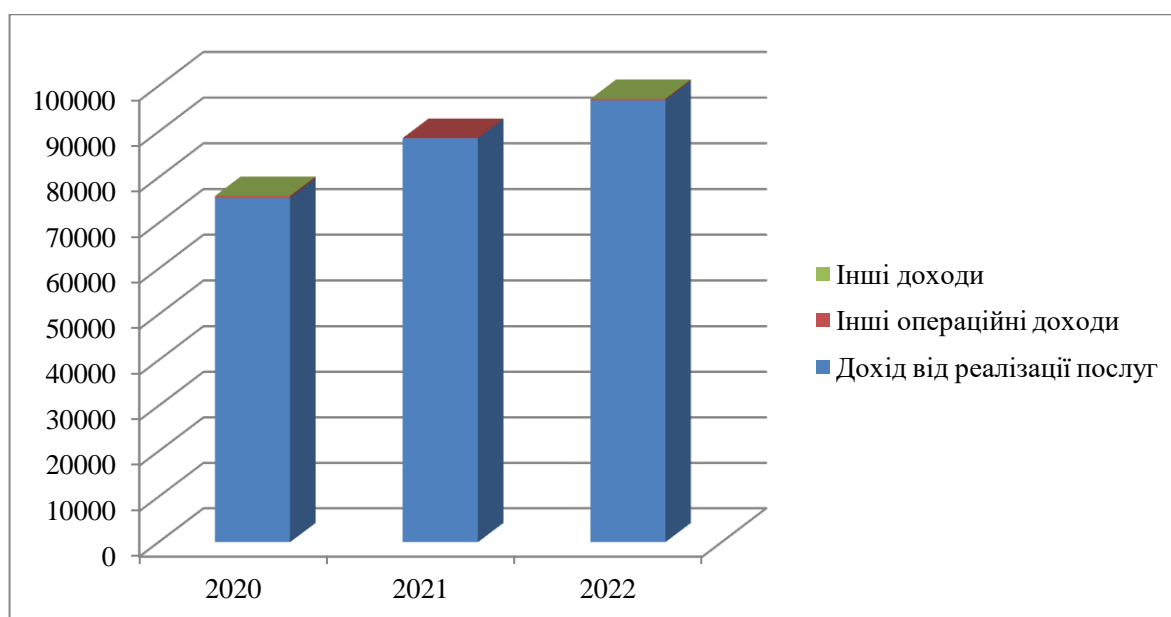

Рис.2.2 Структура доходів підприємства

Варто відзначити, що обсяг реалізованої продукції у 2021 році збільшився на 13059 тис. грн порівняно з 2020 роком, а в 2022 році, порівняно з 2021 роком, зрос на 8310,79 тис. грн. В той же час собівартість реалізованої продукції також зросла: на 11891,4 тис. грн порівняно з 2020 роком у 2021 році та на 9541 тис. грн у 2022 році порівняно з 2021 роком.

Важливо відзначити, що темп росту собівартості послуг перевищує темп зростання доходів від реалізації послуг. Це має негативний вплив на фінансовий результат підприємства.

Основні економічні показники підприємства

Показники	Роки			Відхилення				
				абсолютне		відносне		
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021	
Дохід від реалізації послуг	75506,7	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094	
Собівартість реалізованих послуг	66025,1	77916,5	87457,5	11891,4	9541	1,180	1,122	
Чистий прибуток	109,6	-1733,7	-4763,7	-1843,3	-3030	-	15,818	2,748
Чисельність працівників	230	231	219	1	-12	1,004	0,948	
Фонд оплати праці	29992,92	34719,3	35351,856	4726,38	632,556	1,158	1,018	
Середньомісячна заробітна плата одного працюючого	10867	12525	13452	1658	927	1,153	1,074	
Вартість основних засобів	14866	15373	20046	507	4673	1,034	1,304	
Фондовіддача	5,08	5,76	4,83	0,68	-0,93	1,134	0,839	
Фондомісткість	0,2	0,17	0,21	-0,03	0,04	0,850	1,235	
Фондорентабельність	0,007	-0,113	-0,238	-0,12	-0,125	-	16,143	2,106
Фондоозброєність	64,63	66,55	91,53	1,92	24,98	1,030	1,375	
Вартість оборотних активів	11321	12657	6945,1	1336	-5711,9	1,118	0,549	
Коефіцієнт оборотності	6,67	6,997	13,949	0,327	6,952	1,049	1,994	
Коефіцієнт завантаження	0,15	0,143	0,072	-0,007	-0,071	0,953	0,503	
Тривалість обороту	54	51	26	-3	-25	0,944	0,510	
Рентабельність реалізованої послуги	0,16							

2.2. Облік фінансових результатів в діловій практиці підприємства.

Фінансові результати є ключовим показником для оцінки діяльності підприємства, оскільки вони аналізують всі аспекти його функціонування. Для збільшення ефективності розвитку підприємства необхідно розуміти сутність фінансових результатів, вдосконалити їх облікове відображення і приймати ефективні управлінські рішення.

Виникнення та відображення фінансового результату в бухгалтерському обліку призводять до суттєвих конфліктів між підприємцями та бухгалтерами. Ці розбіжності особливо виражені під час процесу формування та відображення фінансових результатів.

Основні завдання бухгалтерського обліку фінансових результатів підприємства відображені на рисунку 2.3.

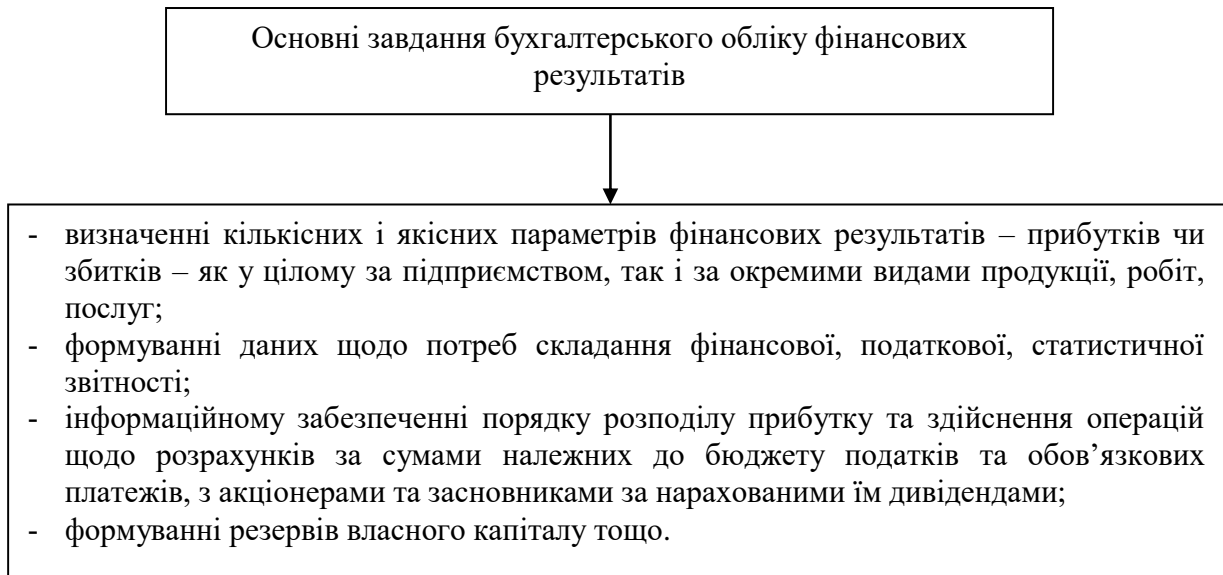

Рис. 2.3. Основні задачі бухгалтерського обліку фінансових результатів

Оформлення документації є ключовим елементом організації обліку. Однак, важливо відзначити особливість документування операцій, пов'язаних із витратами, доходами та фінансовими результатами підприємства, оскільки для таких операцій не існує загальноприйнятих типових документів.

Таблиця 2.8 містить перелік первинних документів, які застосовуються для реєстрації доходів, витрат та фінансових результатів.

Таблиця 2.8

Перелік первинних документів

№ з/п	Ділянка обліку	Назви первинних документів
1	2	3
1.	Доходи від реалізації та інших операційних доходів	Рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, акти інвентаризації, порівняльні відомості, акти оцінки, прибуткові касові ордери, виписки банку, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо.
2.	Доходи від участі в капіталі	Розрахунки та довідки бухгалтерії
3.	Інші фінансові доходи	Розрахунки та довідки бухгалтерії, прибутковий касовий ордер, виписки банку

Продовження табл. 2.8.

1	2	3
4.	Інші доходи	Договори, акти приймання-передачі, прибутковий касовий ордер, акти ліквідації, виписки банку, акти оприбуткування матеріалів, довідки і розрахунки бухгалтерії.
5.	Віднесення доходів і витрат на фінансові результати	Розрахунок бухгалтерії
6.	Накопичення фінансових результатів різних видів діяльності та віднесення до складу нерозподіленого прибутку (збитку)	Довідки та розрахунки бухгалтерії
7.	Використання прибутку	Розрахунки і довідки бухгалтерії
8.	Використання матеріалів, МШП та ін. запасів підприємства для потреб адміністративного, загальновиробничого персоналу, працівників відділу збуту	Накладні, вимог тощо
9.	Витрати на оплату праці та соціальне страхування оформлюються	Розрахунково-платіжні відомості (або розрахункові відомості)
10.	Вартість наданих підприємству послуг	Рахунки, рахунки-фактури
11.	Витрати, пов'язані з відрядженням працівника	Транспортні білети або транспортні рахунки (багажні квитанції), рахунки готелів, страхових полісів
12.	Для розрахунку та видачі заробітної плати і пенсії всім категоріям	Розрахунково-платіжна відомість (зведена) (типова форма № П-7)

Загальна інформація про доходи, витрати та фінансові результати фіксується у відповідних облікових реєстрах, і після цього дані переносяться до головної книги. Щодо фінансової звітності, ці об'єкти обліку відображаються у формі № 2-м. Процедура відображення доходів та фінансових результатів представлена на рисунку 2.4.

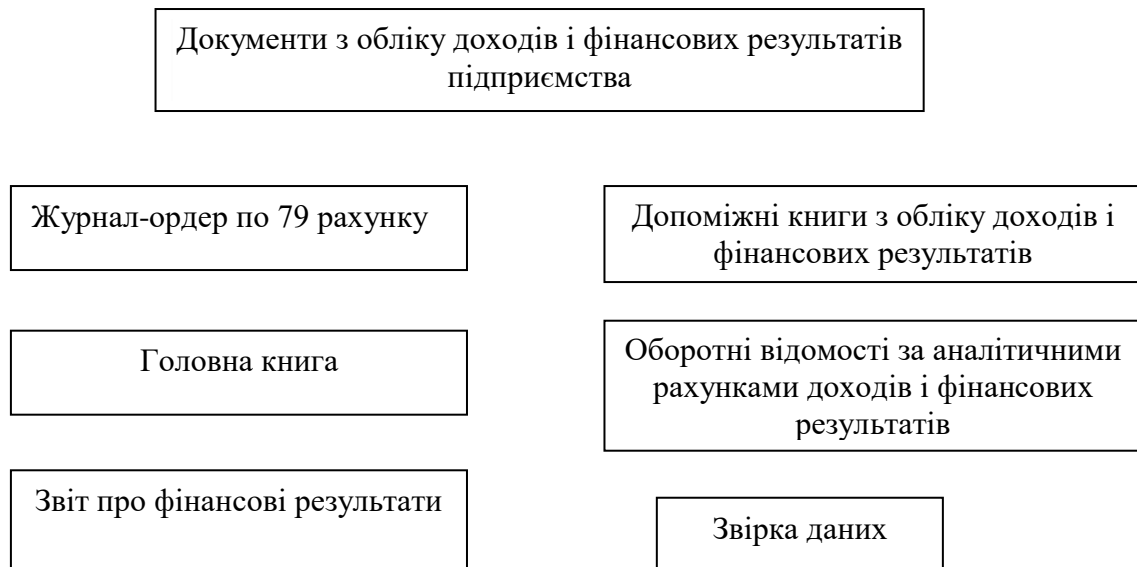

Рис. 2.4. Процес відображення доходів і фінансових результатів

Для систематизації та реєстрації інформації про фінансові результати на підприємстві використовується рахунок 79. На цьому рахунку суми, що списуються, відображаються за кредитом для закриття рахунків обліку доходів, а за дебетом - для закриття рахунків обліку витрат, включаючи нараховану суму податку на прибуток (див. рис. 2.5).

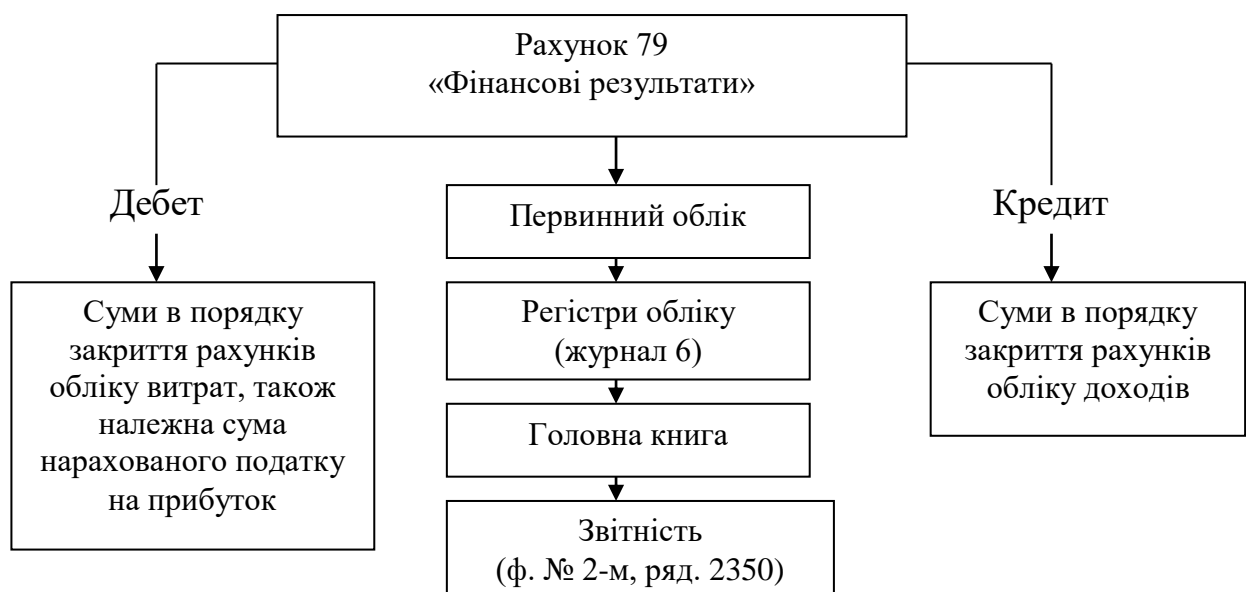

Рис. 2.5. Загальна структура організації бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності

Рахунок 79 розгалужений на субрахунки, як показано на рис. 2.6.

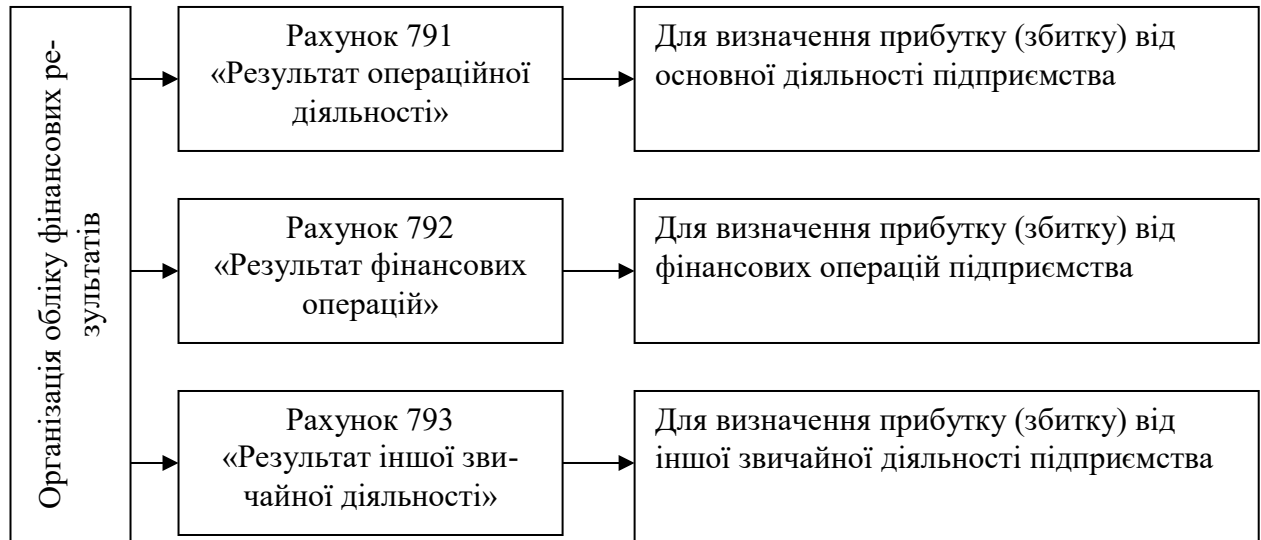

Рис. 2.6. Структура синтетичного обліку фінансових результатів діяльності

Аналітичний облік фінансових результатів ведеться з урахуванням їх характеру, видів, продукції, товарів, робіт, послуг та інших напрямків, які підприємство визначає самостійно. Загалом порядок формування фінансових результатів можна відобразити у вигляді схеми, представленої на рис. 2.7.

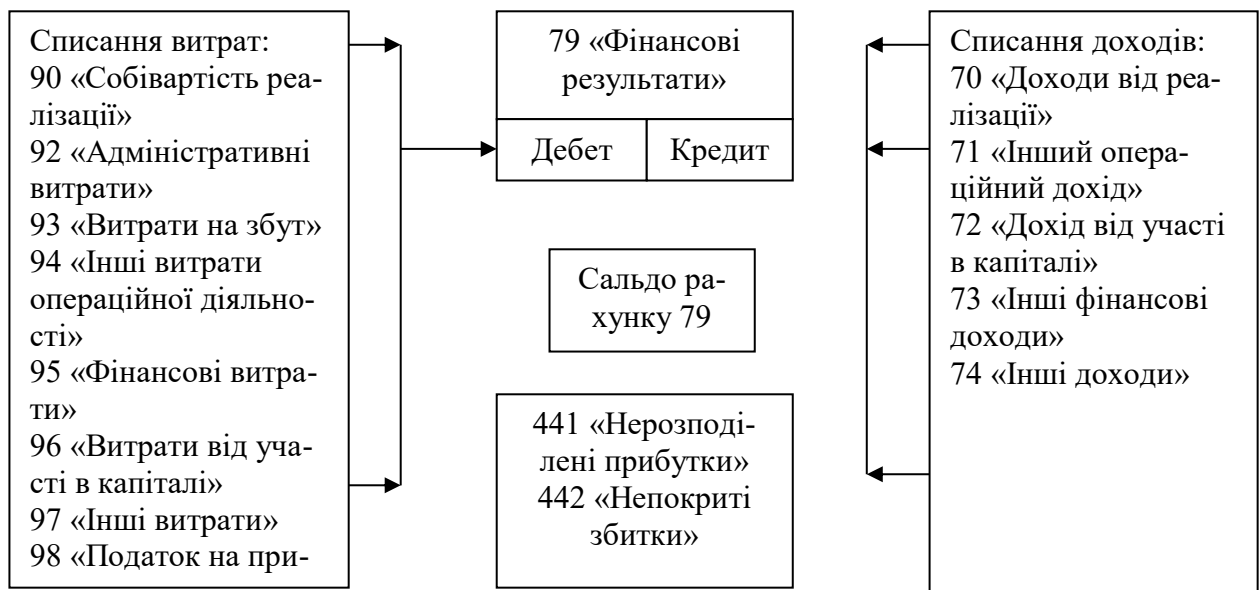

Рис. 2.8. Процес формування фінансових результатів

Отже, затверджено відповідно до схеми формування фінансових результатів, ключовими поняттями в цьому контексті, як у економічному, так і у бухгалтерському плані, є доходи і витрати. Для повного розуміння сутності фінансових результатів необхідно розглянути їх зміст.

Рахунок 79 використовується для акумулювання всіх витрат, доходів (прибутків і збитків) підприємства, які класифікуються в аналітичному обліку за характером. У випадку, якщо рахунок 79 є номінальним і має нульове сальдо на кінець звітного періоду, то рахунок 44 є пасивним і його сальдо відображається в балансі. Рахунок 79 включає різні субрахунки для обліку результатів основної діяльності, фінансових операцій та інших звичайних операцій. Порядок визначення фінансових результатів відповідно до НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" проілюстровано в таблиці 2.9.

Розмір і характер прибутків та збитків, визначені за кожний період, вважаються ключовими показниками результативності підприємства. Виникає питання про формування фінансових результатів, оскільки деякі підприємства можуть не утворювати резерву для потенційно сумнівних боргів за дебіторською заборгованістю. Це означає, що дебіторська заборгованість включається до підсумкового балансу за її первісною вартістю, що може призвести до переоцінки балансового стану.

Формування фінансових результатів підприємства управляється наступними етапами у процесі поточного управління: визначення необхідного обсягу з урахуванням стратегічних цілей; аналіз поточного стану та ідентифікація ключових зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на зміни; розрахунок планових чи прогнозних значень фінансових результатів, відповідних поставленим цілям; розроблення конкретних заходів для досягнення запланованих показників; моніторинг усіх етапів та коригування під час впровадження запланованих заходів.

Таблиця 2.9

Визначення фінансових результатів

Етапи	Алгоритм розрахунку
1	2
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Відображається дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у т. ч. платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів
Валовий прибуток (збиток)	Різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	Визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях
Прибуток (збиток) до оподаткування	Визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків) з урахуванням сум, які наведені у додаткових статтях
Витрати (дохід) з податку на прибуток	відображається сума витрат (доходу) з податку на прибуток, визначена згідно з Положенням (стандартом) 17
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	Відображаються відповідно прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, що утворюють припинену діяльність і оцінюються за чистою вартістю реалізації
Чистий прибуток (збиток)	Розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування
Сукупний дохід	Розраховується як алгебраїчна сума чистого фінансового результату за звітний період та іншого сукупного доходу теля оподаткування

Для забезпечення максимально ефективного обліку фінансових результатів підприємство повинно приділити значну увагу організації документообігу та розробці робочого плану рахунків. Це сприяє полегшенню синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів.

Чистий прибуток визначається в кінці звітнього року та реєструється на рахунку 79 за дебетом і на рахунку 44 за кредитом. Збиток відображається на рахунку 44 за дебетом і на рахунку 79 за кредитом. Кредитове сальдо рахунку 44 вказує на нерозподілений прибуток, а дебетове сальдо - на непокритий збиток.

На рисунку 2.9 надано характеристику рахунку 44.

У табл. 2.10 подано типову кореспонденцію рахунків, яка використовується для обліку фінансових результатів, розподілу чистого прибутку та покриття чистого збитку.

Отже, можна зазначити, що фінансовий результат представляє собою складне та багатовимірне поняття. Прибуток становить основну мету діяльності компанії на ринку і виступає ключовим показником її ефективності. Інформація про фінансовий результат відображається у фінансовій звітності компанії та стає загальнодоступною для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, а також є ключовим джерелом інформації для потенційних партнерів.

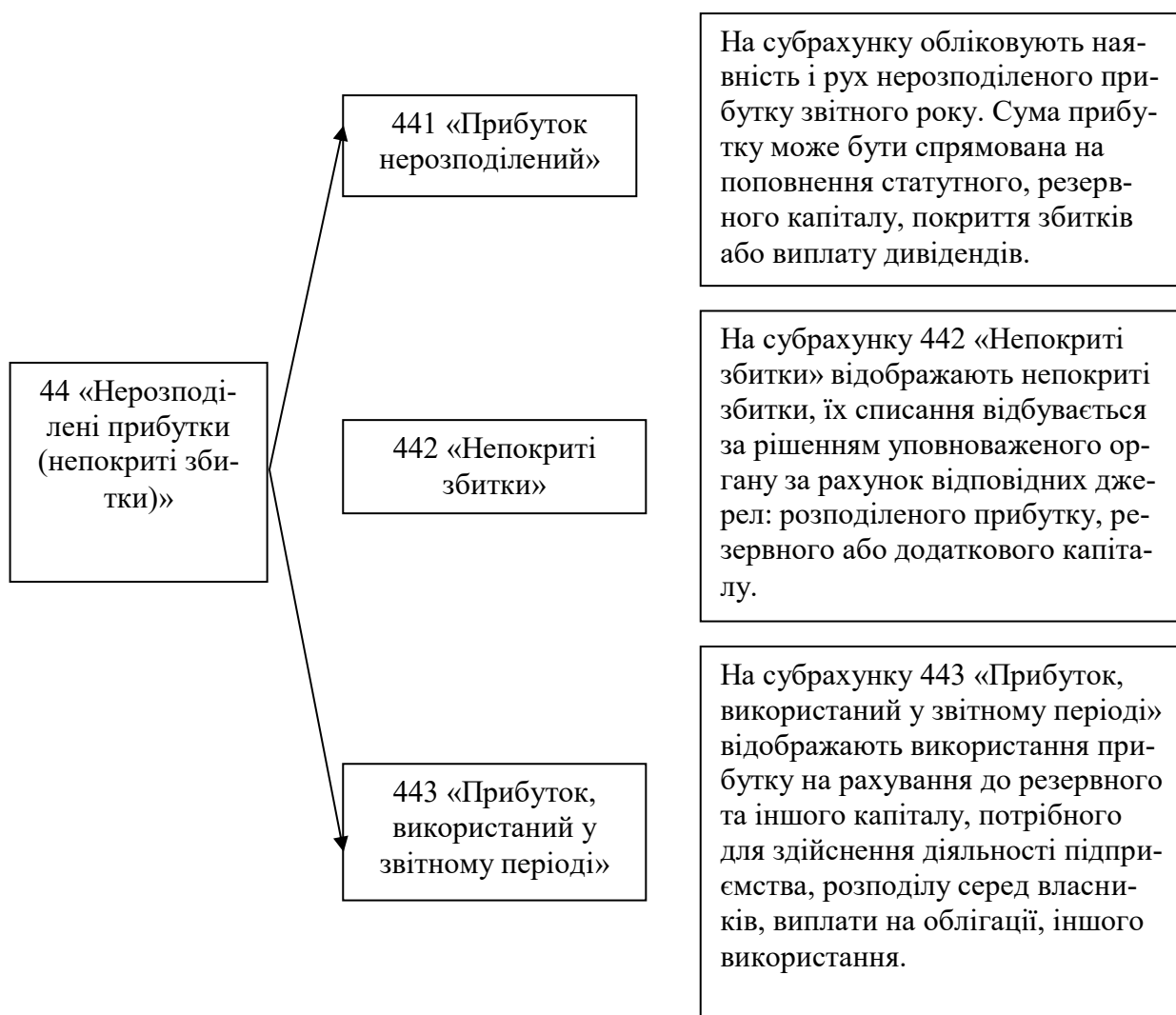

Рис. 2.9 Основні проведення з обліку фінансових результатів

Таблиця 2.10

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відображено суму чистого прибутку звітнього періоду	79	441
2.	Відображено суму чистого збитку звітнього періоду	442	79
3.	Спрямовано суму нерозподіленого прибутку звітнього року на покриття збитку минулих років (або спрямовано суму нерозподіленого прибутку минулих років на покриття збитку звітнього року)	443	442
3.	Спрямовано частину зареєстрованого (пайового) капіталу на покриття збитків звітнього періоду	401	442
4.	Спрямовано на покриття збитків звітнього періоду частину додаткового капіталу	422	442
5.	Спрямовано на покриття збитків звітнього періоду частину резервного капіталу	43	442
6.	Відображено частину прибутку, спрямованого на збільшення розміру зареєстрованого (пайового) капіталу	443	40
7.	Поповнено резервний капітал за рахунок прибутку звітнього періоду	443	43
8.	Нараховано дивіденди за рахунок прибутку звітнього періоду	443	671
9.	Списано частину прибутку, використано в звітньому періоді	441	443
5.	Спрямовано на покриття збитків звітнього періоду частину резервного капіталу	43	442

2.3. Пропозиції щодо покращення облікового процесу на підприємстві

Узагальнюючи результати вивчення діючої практики організації обліку та складання звітності на малому підприємстві «Вантаж-Авто» дослідження його облікової політики, було встановлено відповідність організації бухгалтерського обліку та облікової політики вимогам чинного законодавства та особливостям діяльності малого підприємства, а також визначені зони підвищеного ризику при перевірці однорідних груп господарських операцій (таблиця 2.11).

Виникає необхідність впровадження такого поняття як раціоналізація облікової діяльності. Метою раціоналізації облікової діяльності у Підприємства є не стільки спрощення процесів, що протікають на підприємстві, скільки їх поліпшення, за допомогою проведення різних заходів в рамках організації діяльності компанії. На малих підприємствах, до яких відноситься досліджуваний суб'єкт господарської діяльності, така раціоналізація, безумовно, повинна спиратися на рішення, які забезпечать оптимальне вибіркове застосування норм, що спрощують бухгалтерський облік.

Таблиця 2.11

Результати аналізу облікової політики підприємства

Елемент облікової політики	Нормативна база	Можливі варіанти	Варіант, закріплений в обліковій політиці	Примітка
Порядок організації бух обліку	Закон України «Про Бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№996)	а) бухгалтерська служба; б) бухгалтер; в) спеціалізована організація за договором; г) керівник.	Бухгалтер	Повна відповідність
Форми первинних документів	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88	а) уніфіковані форми; б) спеціалізовані форми	Господарські операції оформляються первинними документами уніфікованих форм	Відповідність
Перелік осіб, які мають право підпису в первинних облікових документах		Законодавчо не встановлено, формується підприємством самостійно	Наводиться у додатку до облікової політики	
Графік документообігу	Закон України «Про Бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№996)	Формується підприємством самостійно	Формується самостійно та приводиться в додатку до облікової політики.	Відповідність

Перевіряючи розрахунки первинного обліку, необхідно звернути увагу на наявність всіх підтверджуючих документів, а в окремих випадках - провести зустрічні перевірки на підприємстві, при необхідності запросити в банку копії документів. Наприклад, якщо перевіряється первинна документація за розрахунками з постачальниками та підрядниками, то може заповнюватися наступний робочий документ (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Перевірка оформлення первинної документації

Дата перевірки	Найменування первинного документу	Дата документа	Номер документа	Зміст господарської операції	Висновок
12.12.21 р	Акт виконаних робіт «Поставка запасних частин»	06.07.2021 р.	21	Виставлено акт за поставлену продукцію, який підписаний майстром, а не керівником організації	Первинний документ оформлений з порушенням додатку до облікової політики.

При відсутності будь-яких первинних документів необхідно заповнювати відповідний підтверджуючий робочий документ, також необхідно отримати роз'яснення з приводу порушення у відповідального співробітника. З метою удосконалення організації бухгалтерського обліку у підприємства також пропонується підвищення його оперативності та аналітичності, що в тому числі досягається за рахунок розробки та впровадження системи внутрішнього контролю (рис. 2.10).

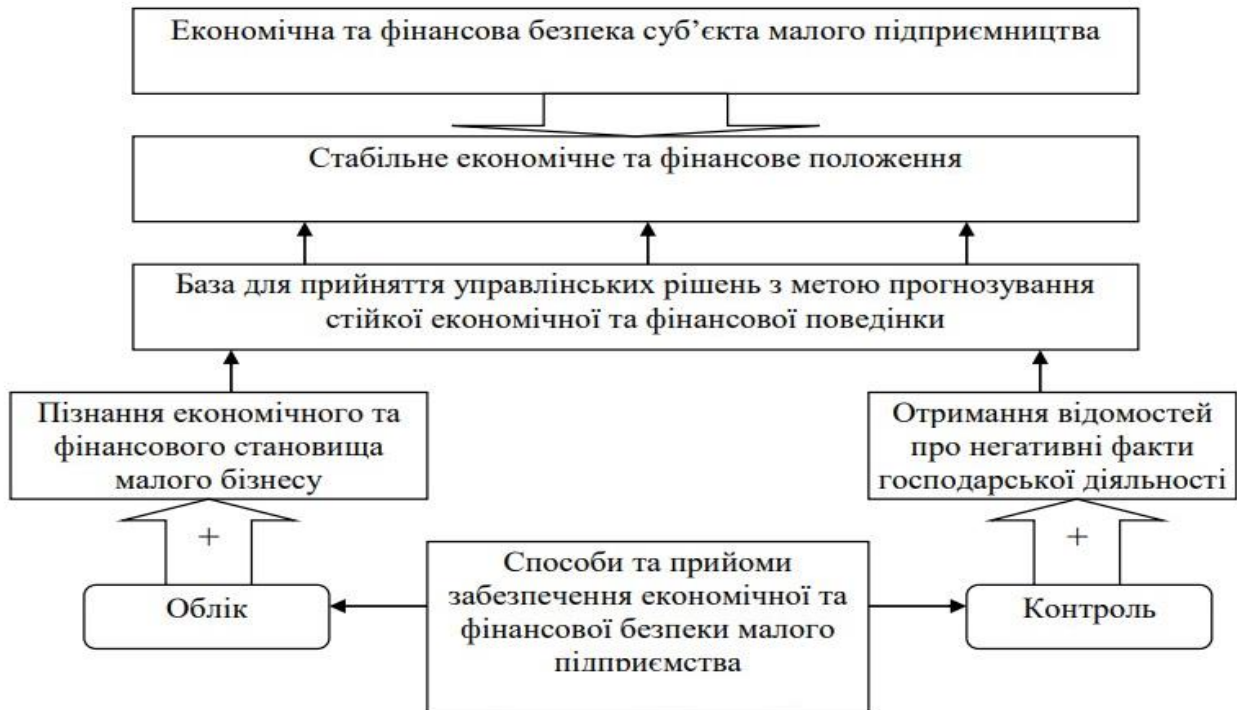

Рис. 2.10. Взаємозв'язок обліку та контролю в системі забезпечення економічної безпеки малого підприємства

Зазначимо, що методологія проведення внутрішнього контролю, так само як і методика оцінки його ефективності, в даний час законодавчо не встановлені. Відповідно, сьогодні не встановлено будь-які обмеження на процедури, способи та порядок реалізації внутрішнього контролю на підприємствах та в організаціях.

В першу чергу, у підприємстві слід розробити спеціальний регламентує документ – «Положення про внутрішній контроль».

Оскільки підприємство Підприємства є малим підприємством та здійснює відносно невелику порівняно із середніми та великими підприємствами кількість господарських операцій, то здійснювати внутрішній контроль в організації необхідно власними силами (без передачі даної функції на аутсорсинг). Призначення нового співробітника на посаду внутрішнього аудитора призведе до додаткових витрат, що для даного підприємства є недоречним. Внаслідок чого в розробленому Положенні про внутрішній контроль слід встановити, що обов'язки щодо здійснення внутрішнього контролю необхідно розподілити між співробітниками підприємства.

Уповноваженою особою за здійснення внутрішнього контролю в організації слід призначити головного бухгалтера. У його посадовій інструкції необхідно закріпити обов'язки, що стосуються внутрішнього контролю:

- 1) перевірка фінансової звітності, аналіз її достовірності, оцінка своєчасності складання та подання;
- 2) організація процесів уніфікації та стандартизації облікових процесів;
- 3) проведення суцільних ревізій та перевірок в підрозділах підприємства відповідно до затвердженого плану;
- 4) перевірка збереження та ефективності використання активів, контроль за доступом персоналу до активів та фінансової інформації;
- 5) проведення експертної оцінки проектів договорів, спостереження за тим, щоб в облікових документах своєчасно та повно відбивалися всі такі операції та їх результати;
- 6) вишукування та максимально ефективного використання внутрішніх резервів організації;
- 7) планування й оптимізація політики в області податків, витрат і доходів;
- 8) проведення вибіркової ревізії з метою виявлення та ліквідації заборгованостей і нестач, аналіз дебіторської і кредиторської заборгованостей, розробка оперативних рекомендацій щодо приведення їх до оптимальних розмірів;
- 9) розробка рекомендацій щодо зниження рівня ризиків та можливих витрат;

10) спостереження за роботою персоналу в частині фінансів, аналіз посадових інструкцій та оптимізація розподілу обов'язків персоналу. Внесення змін до положення про підрозділи і посадові інструкції.

Однак не варто забувати про те, що в процесі внутрішнього контролю повинен брати участь кожен співробітник підприємства. Зосередження контрольних обов'язків у однієї уповноваженої особи веде до утруднення виявлення ненавмисних помилок, а також їх вчинення. Тому посадові обов'язки щодо здійснення внутрішнього контролю повинні фіксуватися в посадових інструкціях і розпорядчих документах, регламентуючи тим самим персональну відповідальність кожного співробітника за здійснення контрольних функцій.

Можлива структура Положення про внутрішній контроль для даного підприємства показана на рис. 2.11.

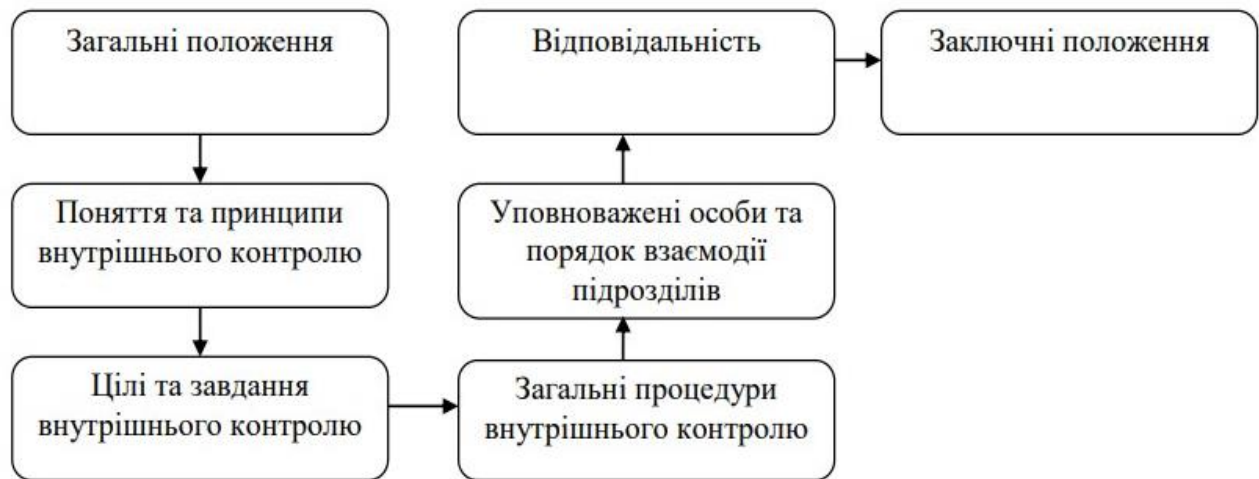

Рис. 2.11 Рекомендована структура Положення про внутрішній контроль

Пропоноване Положення включає в себе 7 розділів і розкриває статус даного нормативного документа, визначає поняття і принципи, цілі та завдання внутрішнього контролю, основні процедури внутрішнього контролю, уповноважених осіб і порядок внутрішньої взаємодії структурних підрозділів, а також їх відповідальність.

Внутрішній контроль підприємства повинен включати виконання наступних процедур:

- встановлення взаємопов'язаних цілей та завдань на різних рівнях управління, що не суперечать один одному;
- виявлення та аналіз потенційних ризиків;
- налагодження ефективного зв'язку підприємства з третіми особами, використання інформації з зовнішніх джерел для здійснення контролю;
- застосування адекватних методів обліку фактів господарського життя, перевірка правильності документообігу та бухгалтерських записів;
- перевірка збереження активів і майна підприємства;
- належне документування процедур внутрішнього контролю;
- здійснення контролю за своєчасним усуненням порушень, виявлених в результаті проведених перевірок і службових розслідувань;
- інші контрольні процедури.

Таким чином, запропоноване Положення про внутрішній контроль після затвердження керівництвом підприємства і введення його в дію закріпить обов'язок здійснювати внутрішній контроль, що сприятиме поліпшенню економічних показників малого підприємства і підвищить достовірність даних, представлених в бухгалтерській звітності.

Висновки до другого розділу

Інформація про доходи, витрати та результати діяльності за звітний період відображається в звіті про фінансові результати і накопичується в системі рахунків бухгалтерського обліку. Методологічні засади визнання та формування цієї інформації в бухгалтерському обліку викладені в П(С)БО 15 і 16.

Встановлено, що ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів та їх документальне оформлення на підприємстві здійснюються відповідно до облікової політики підприємства, з дотриманням принципів, методів і процедур, що не суперечать чинному законодавству.

РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

3.1. Основні цілі та ресурси для оцінки фінансових результатів підприємства

Основна мета аналізу фінансових результатів полягає в оцінці повноти та якості цих результатів, а також в аналізі їх динаміки та впливу різних факторів на зміну прибутку і рентабельності підприємства. Прибуток виступає як основне джерело фінансування витрат на виробничий та соціальний розвиток підприємства, а також є важливим ресурсом для формування державного бюджету. Тому важливо, щоб прибуток, який генерується, був достатнім не лише для власних фінансових потреб підприємства, але й для фінансування різних суспільних сфер, таких як споживання, наукові дослідження, освіта, охорона здоров'я та інші. Збільшення прибутку є спільним інтересом як для підприємства, так і для держави.

Показники прибутковості є ключовими для оцінки ефективності функціонування підприємства у всіх сферах його діяльності, включаючи комерційну, фінансову та інвестиційну сфери. Прибуток відображає результати виробництва та продажу товарів (робіт, послуг), враховує якість та асортимент продукції, ефективне використання виробничих і фінансових ресурсів, а також результати управлінської діяльності та партнерства.

Одним із завдань аналізу фінансових результатів є виявлення та оцінка можливих резервів для збільшення прибутку. Для досягнення цієї мети необхідно ретельно вивчити спрямованість, ступінь та частку впливу окремих факторів на зміну прибутку і рентабельності підприємства. Також важливо оцінити динаміку абсолютних і відносних показників для отримання повної картини.

Основні завдання аналізу фінансових результатів можна виразити наступним чином:

1. Оцінка обґрунтованості та виконання планованих (прогнозованих) фінансових результатів.
2. Дослідження та оцінка динаміки показників прибутку та рентабельності.

3. Перевірка досягнення планованих значень прибутку і рентабельності.

4. Визначення та вимірювання впливу факторів, що спричиняють відхилення у показниках прибутку та рентабельності.

5. Виявлення можливостей для підвищення фінансових результатів діяльності підприємства та розробка заходів для їх реалізації.

Під час аналізу фінансових результатів виконуються дослідження в двох напрямках. У першому аспекті оцінюється фінансовий результат як міра досягнення кінцевої мети та ефективності виробничо-фінансової діяльності. Головною задачею є визначення ступеня використання наявних можливостей та виявлення пропущених можливостей. У другому аспекті визначаються пріоритети витрат капіталу за видами діяльності в контексті стратегічного та тактичного планування з метою досягнення максимального фінансового результату.

Фінансові показники можуть бути оцінені в ході аналітичних досліджень і піддаватися факторній діагностиці, за умови відповідності вимогам НП(С)БО. Один із загальних критеріїв їх визнання передбачає ймовірність збільшення або зменшення майбутніх економічних вигод від господарських операцій і їх достовірну оцінку. На основі визнаних доходів і витрат формується алгоритм розрахунку показників абсолютного фінансового результату.

Схематична модель загального аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, яка представлена на рисунку 3.1., включає в себе один з аспектів оцінки абсолютних показників фінансового результату - якість прибутку (збитку). Висока якість прибутку характеризується стабільністю факторів, що впливають на його формування, стійкою динамікою зростання, значною часткою валового прибутку у відсотках до загальної величини прибутку від звичайної діяльності, відповідністю законодавчому регулюванню прибутковості та надійним партнерським відносинам. З іншого боку, низька якість прибутку визначається негативними факторами у його формуванні, низькими показниками виробничо-фінансової діяльності та порушеннями в нормативно-правовому регулюванні формування і розподілу прибутку.

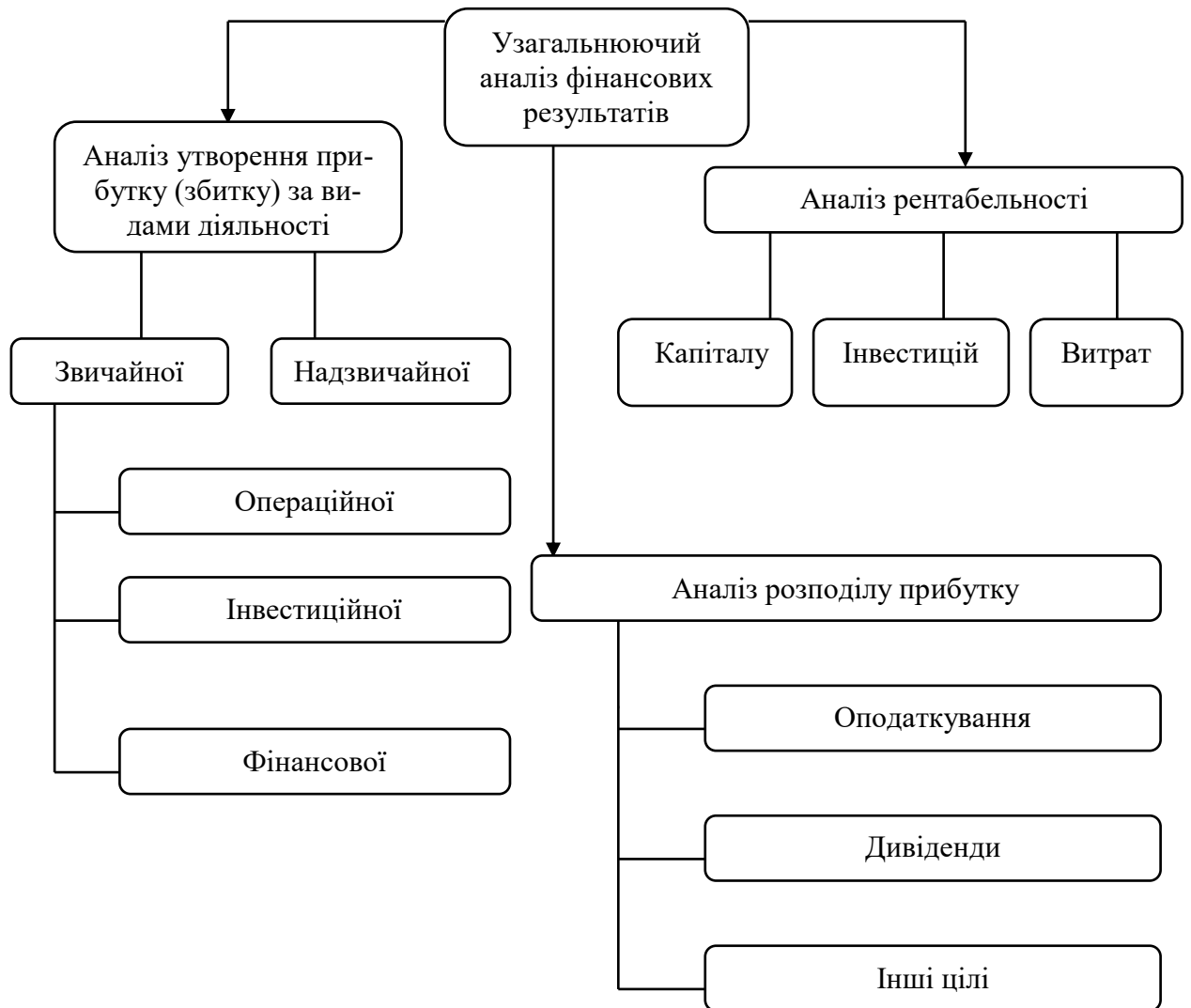

Рис. 3.1. Модель загального аналізу фінансових результатів функціонування господарюючого суб'єкта.

Загальна модель аналізу фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта визначає новий рівень якості інформації, узгоджений з наступними аспектами:

- визначенням та класифікацією доходів і витрат згідно з міжнародними стандартами;
- виділенням різних видів діяльності в стратегічних і оперативних планах;
- чітким визначенням внеску виробничих, управлінських, збутових та інших суб'єктів у кінцевий результат;
- можливостями оцінки ділових результатів за різними напрямками діяльності в стратегічних і оперативних планах.

Таблиця 3.1.

Основні фази аналізу фінансових результатів

№ п/п	Завдання аналізу фінансових результатів	Зміст досліджуваних показників
1	2	3
1.	Загальна оцінка досягнутого рівня	Обсяг і динаміка валового, чистого прибутку (збитку) в цілому і за видами діяльності, рентабельність авансового капіталу і витрат та її динаміка
2.	Структурні зміни у формуванні фінансових результатів	Зміна питомої ваги прибутку (збитку) звичайної і надзвичайної діяльності, зміна питомої ваги прибутку (збитку) операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, зміна частки прибутку (збитку) від участі в капіталі, вплив податків і зборів на формування чистого прибутку (збитку)
3.	Резерви отриманих фінансових результатів	Обсяг витрат прибутку у зв'язку з неправильним визначенням доходів і витрат; обсяг недотриманого прибутку за факторами обсягу, структури, собівартості і цін, обсяг втрат прибутку від участі в капіталі
4.	Фінансові результати акціонерної діяльності	Зміна чистого прибутку в розрахунку на одну акцію, дивіденди на просту акцію, частка прибутку (збитку) від інвестицій в асоційовані підприємства від спільної діяльності і від інвестицій у дочірні підприємства, зміна чистого прибутку власників простих акцій під впливом дивідендів на привілейовані акції
5.	Відносні характеристики прибутковості (збитковості)	Співвідношення валового (чистого) прибутку до всього авансового (власного чи залученого) капіталу, співвідношення чистого прибутку до фінансових інвестицій (у тому числі довгострокових чи поточних), дивіденди на акціонерний капітал, рентабельність акцій та інші

Важливим аспектом аналізу є забезпечення порівнянності показників у динаміці, враховуючи інфляційні процеси, зміни в обліковій політиці та зміни в обсязі та структурі акціонерної діяльності. Особлива увага приділяється порівнянню можливостей та наслідків впливу на фінансові результати, включаючи виробничі, управлінські та збутові можливості.

З врахуванням складності визначення доходів і витрат працівники облікового апарату змушені пояснювати свою облікову політику, що природно призводить до збільшення обсягу аналітичних досліджень з управлінським спрямуванням. Це, в свою чергу, сприяє більшій інтеграції обліково-аналітичних робіт та їх поєднанню з процесом прийняття та реалізації управлінських рішень.

Очевидно, що в такому контексті вузька спеціалізація підрозділів управлінської системи стає менш значущою, а пріоритетом стає встановлення добре налагодженого підприємницького механізму з мотивацією фінансового успіху.

При цьому регламентація та контроль управлінських функцій втрачають свою пріоритетність.

3.2. Результати оцінки фінансових результатів

Прибуток є ключовим показником, який узагальнює результати діяльності підприємства. Цей показник визначає кінцевий фінансовий результат підприємства та має важливий вплив на формування оборотних коштів, виконання зобов'язань перед бюджетом, платоспроможність підприємства та прибуток акціонерів.

Успішність досягнення чистого прибутку підприємства обумовлена фінансовими результатами, які впливають з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також внаслідок надзвичайних подій. Така класифікація фінансових результатів відіграє важливу роль при розрахунку показників доходності (рентабельності) підприємства.

Проведення аналізу прибутку включає порівняльну оцінку даних за 2020, 2021 і 2022 роки. Під час аналізу слід розглядати динаміку зростання прибутку в цілому і для кожної його компоненти окремо. Необхідно досліджувати та аналізувати фактори, що впливають на зміну прибутку, визначити рівень їх впливу і виявити можливості для його збільшення. Також важливо оцінити рентабельність підприємства.

Аналіз різних видів доходів можна здійснювати в залежності від типу продукції, товарів або послуг, а також з урахуванням різних видів організації збуту. Окрім доходів від реалізації продукції, підприємство може отримувати інші операційні доходи, такі як доходи від операційної оренди активів.

З метою аналізу структури доходів складаємо аналітичну таблицю для відрображення динаміки цих доходів.

Таблиця 3.2

Динаміка доходів

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Дохід від реалізації послуг	75506,7	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094
Інші операційні доходи	425	39,2	287,4	-385,8	248,2	0,092	7,332
Інші доходи	3,5		17,5	-3,5	17,5		
Разом	75935,2	88604,9	97181,3	12669,7	8576,4	1,167	1,097

З вивченням таблиці 3.2 можна зробити висновок, що дохід від реалізації продукції виявляється найбільш значущим серед інших наведених показників.

Рисунок 3.2 відображає динаміку зміни доходу від реалізації відповідно до таблиці 3.2.

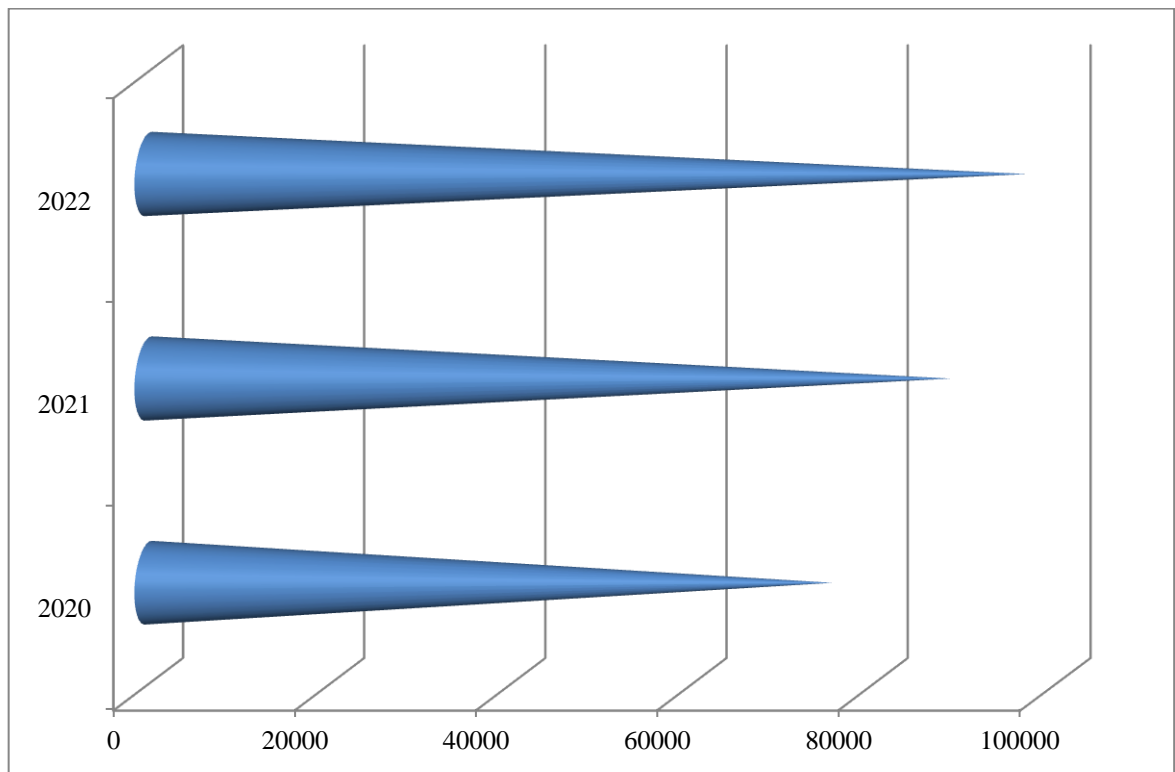

Рис. 3.2. Динаміка доходу від реалізації

Таблиця 3.3.

Динаміка витрат і відрахувань

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2021/2020	2022/2021
Собівартість реалізованої послуги	66025,1	77916,5	87457,5	11891,4	9541	1,180	1,122
Інші операційні витрати	9694,4	12303,8	14406,5	2609,4	2102,7	1,269	1,171
Інші витрати	18,5	56,2	71,1	37,7	14,9	3,038	1,265
Витрати з податку на прибуток	87,6	62,1	9,9	-25,5	-52,2	0,709	0,159
Всього							

За таблицею 3.3 можна відзначити, що собівартість реалізованої продукції є найвагомішою серед всіх витрат. У 2020 році вона становила 87,077%, у 2021 році – 86,25%, а в 2022 році - 85,79%. Інші операційні витрати також складають певний відсоток. У 2020 році вони становили 12,79%, у 2021 році – 13,62%, а в 2022 році – 14,13%. Витрати на оподаткування зменшуються, і їх питома вага знижується. У 2020 році вона складала 0,12%, а в 2022 році – 0,01%.

Таблиця 3.4 надає відомості про динаміку витрат і відрахувань.

Таблиця 3.4.

Динаміка структури витрат і відрахувань

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2021/2020	2022/2021
Собівартість реалізованої послуги	87,07	86,25	85,79	-0,82	-0,46	0,991	0,995
Інші операційні витрати	12,79	13,62	14,13	0,83	0,51	1,065	1,037
Інші витрати	0,02	0,06	0,07	0,04	0,01	3,000	1,167
Витрати з податку на прибуток	0,12	0,07	0,01	-0,05	-0,06	0,583	0,143
Всього	100	100	100	0	0	1,000	1,000

З врахуванням наявних доходів і витрат, прибуток досліджуваного підприємства відображено у складі, представленому в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Динаміка доходів та витрат

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Доходи	75935,2	88604,9	97181,3	12669,7	8576,4	1,167	1,097
Витрати	75738	90276,5	101935	14538,5	11658,6	1,192	1,129
Фінансовий результат до оподаткування	197,2	-1671,6	-4753,8	-1868,8	-3082,2	-8,477	2,844
Податок на прибуток	87,6	62,1	9,9	-25,5	-52,2	0,709	0,159
Чистий прибуток	109,6	-1733,7	-4763,7	-1843,3	-3030	- 15,818	2,748

За даними таблиці 3.4 можна визначити, що діяльність підприємства була збитковою у 2021 та 2022 роках, де чистий збиток склав 1733,7 тис. грн. у 2021 році та 4763,7 тис. грн. у 2022 році. У 2021 році доходи зросли на 12669,7 тис. грн. або 16,7% порівняно з 2020 роком, але у 2022 році спостерігався спад, і доходи зросли лише на 88576,4 тис. грн. або 9,7% порівняно з 2021 роком. Витрати також збільшилися у 2021 році на 14538,5 тис. грн. або 19,2% порівняно з 2020 роком, і у 2022 році на 11658,6 тис. грн. або на 12,9% порівняно з 2021 роком. Фінансовий результат до оподаткування у 2021 році зменшився на 1868,8 тис. грн. порівняно з 2020 роком, і у 2022 році відзначився спадом на 3082,2 тис. грн. порівняно з 2021 роком. Сума податку на прибуток також зменшилася, з 87,6 тис. грн. у 2020 році до 9,9 тис. грн. у 2022 році.

Ефективність функціонування підприємства визначається оптимальним рівнем структури його витрат, що впливають на собівартість товарів або послуг і є основою для формування цін. Інформація про стан витрат підприємства надається у Формі №2-м. Динаміка формування чистого прибутку досліджуваного підприємства представлена у таблиці 3.6.

Дані таблиці свідчать про те, що підприємство отримувало чистий прибуток у 2020, а в 2021 і 2022 роках чистий збиток. У порівнянні з 2020 роком, у 2021 році чистий прибуток зменшився на 1843,3 тис. грн., а у 2022 році відносно 2021 року спостерігався спад на 3030 тис. грн. або на 174,8%. Значення чис-

того прибутку складає відповідно 109,6 тис. грн. у 2020 році, а чистого збитку у 2021 році та у 2022 році відповідно 1733,7 тис.грн і 4763,7 тис.грн.

Таблиця 3.6

Формування чистого прибутку (збитку)

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2021/2020	2022/2021
Дохід від реалізації послуг	75506,7	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094
Собівартість реалізованої послуги	66025,1	77916,5	87457,5	11891,4	9541	1,180	1,122
Інші операційні доходи	425	39,2	287,4	-385,8	248,2	0,092	7,332
Інші доходи	3,5		17,5	-3,5	17,5		
Інші операційні витрати	9694,4	12303,8	14406,5	2609,4	2102,7	1,269	1,171
Інші витрати	18,5	56,2	71,1	37,7	14,9	3,038	1,265
Витрати з податку на прибуток	87,6	62,1	9,9	-25,5	-52,2	0,709	0,159
Чистий прибуток	109,6	-1733,7	-4763,7	-1843,3	-3030	-15,818	2,748

Рентабельність підприємства визначається його здатністю покривати витрати та отримувати прибуток в результаті реалізації продукції. Проте сума прибутку та рівень рентабельності не завжди змінюються в однаковій пропорції, інколи навіть рухаються в протилежних напрямках: прибуток може зростати швидше, ніж рентабельність. Показники рентабельності відображають ефективність витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції в цілому або окремих її видів. Крім того, вони відображають рівень використання усіх коштів підприємства, які були залучені та витрачені протягом виробничого циклу.

Аналіз показників рентабельності має велике значення, оскільки він використовується для вибору асортименту та структури продукції, оцінки можливостей збільшення прибутку шляхом випуску більш рентабельних товарів. Крім того, це є важливим інструментом в інвестиційній політиці та формуванні цін. Аналіз рентабельності необхідний для оцінки загального рівня прибутковості підприємства та визначення стратегії його розвитку.

При обчисленні рентабельності продукції необхідно враховувати вплив наступних факторів:

- зміни ринкових цін на продукцію підприємства;
- зміни ставки податку на додану вартість;
- зміни рівня собівартості продукції з урахуванням всіх факторів, що

впливають на неї.

Розрахунок показників рентабельності для досліджуваного підприємства наведений у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка рентабельності

Показники	Роки			Відхилення			
				абсолютне		відносне	
	2020	2021	2022	2021- 2020	2022- 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Чистий прибуток	109,6	-1733,7	-4763,7	- 1843,3	-3030	- 15,818	2,748
Дохід від реалізації послуг	75506,7	88565,7	96876,4	13059	8310,7	1,173	1,094
Середня сума загального капіталу	16722,1	17248,5	15629,7	526,4	- 1618,8	1,031	0,906
Середня сума оборотного капіталу	11320,5	12657	6945,1	1336,5	- 5711,9	1,118	0,549
Середня сума основного капіталу	5401,6	4591,5	8684,6	-810,1	4093,1	0,850	1,891
Рентабельність % до: доходу від реалізації	0,145153	-	-	-	-	-	-
загального капіталу	0,66	-	-	-	-	-	-
оборотного капіталу	0,97	-	-	-	-	-	-
основного капіталу	2,03	-	-	-	-	-	-

Протягом розглянутого періоду відзначається зниження рентабельності у порівнянні з 2020 роком.

3.3. Пропозиції щодо покращення фінансово-господарської діяльності підприємства.

З метою покращення показників прибутковості важливо враховувати запити та потреби споживачів під час реалізації продукції. Пріоритетним є підвищення оборотності капіталу, яка важливіша за його абсолютну рентабель-

ність. Для досягнення цієї мети можна вжити ряд заходів, що впливають на формування цінової політики.

1. Застосування практики надання знижок за обсяг закупівель: Зниження витрат обігу може бути досягнуте за рахунок підвищення швидкості товарообігу. Активізація обігу призводить до зниження витрат. Економії можуть бути спрямовані на стимулювання факторів, які сприяють обігу. В приватно-ринковій системі знижки можуть бути надані як гуртовим покупцям, так і кінцевим споживачам, що роблять значні обсяги закупівель протягом певного періоду. Це відрізняється від планового ціноутворення, де знижки часто надаються тільки гуртовим партіям.

2. Застосування тимчасових знижок: Знижки встановлюються на обмежений період для збільшення обсягу покупок та досягнення прибутковості. Зазвичай ці знижки діють перед святковими періодами, виставками чи спеціальними подіями. Термін дії знижок чітко визначається, щоб стимулювати споживачів до активних покупок. Цей підхід часто використовується під назвою "розпродаж", який включає інтенсивний продаж товарів протягом обмеженого часу. Також, іноді у рекламі може використовуватися термін "розпродаж", щоб спонукати споживачів припускати наявність знижок, навіть якщо це не завжди відповідає дійсності.

3. Визначення ціни на основі оцінки попиту та пропозиції: Цей підхід передбачає оперативну зміну ціни відповідно до реакції споживачів. У разі збільшення попиту рекомендується підвищувати ціну, а при низькому попиті - знижувати. Оптимальний рівень ціни встановлюється експериментально за допомогою проведення акцій з різними рівнями цін.

4. Використання прихованих коригувань при встановленні цін: Основна мета цього підходу - можливість коригування базової ціни в залежності від реакції споживача, при цьому не порушуючи початкові пропозиції або відхиляючись від них під впливом споживача.

5. Використання "психологічних" цін: Цей метод включає встановлення цін на незначну величину нижче округленої. Наприклад, ціна 99,9 буде

сприйматися як вартість "до 100", тоді як ціна 100,1 - як "100 і більше". Споживачі психологічно сприймають першу ціну як більш привабливу, навіть якщо різниця в реальності може бути незначною. Цей прийом широко використовується для створення психологічного враження про меншу вартість товару.

6. Використання функціональних знижок: Функціональні знижки надаються покупцям, які виконують певні функції, характерні для продавця, або передбачені в основній ціні як функції продавця. Це може включати знижки за транспортування, пакування, розфасовку тощо. Наприклад, якщо вартість товару передбачає розфасовку, покупець, який бере товар без упаковки, отримує знижку.

7. Ковзання контрактних цін: Цей метод передбачає можливість зниження цін під час виконання контракту на основі заздалегідь визначених факторів, таких як загальнодержавні переоцінки, зміни ринкових цін або зміни витрат на виробництво. У контрактах можуть бути включені базові або постійні складові ціни, а також правила розрахунку змінних частин (наприклад, коригування з урахуванням інфляції).

Такі підходи до встановлення цін можуть бути успішно використані підприємством для вдосконалення обліково-аналітичних процедур у фінансово-господарській діяльності.

Висновки до третього розділу

Загалом, розраховані показники свідчать про зниження ефективності поточної діяльності підприємства. Головними причинами є складна економічна ситуація в країні. Фінансовий стан підприємства можна описати як нормальний, що вказує на те, що підприємство розпоряджається коштами, отриманими від операційної діяльності, кредитів та додатково вкладеного капіталу, з метою придбання необоротних активів.

ВИСНОВКИ

Умови ринкової економіки вимагають від підприємств самостійної виробничо-торгівельної діяльності, і конкуренція між ними за споживачів їх продукції стимулює постійне вдосконалення. Аналіз фінансових результатів господарської діяльності підприємств відіграє важливу роль у досягненні цієї мети. Він служить основою для формулювання стратегії та тактики розвитку підприємства, обґрунтування управлінських рішень, контролю за їх виконанням, виявлення резервів підвищення ефективності виробництва, оцінки результатів діяльності підприємства, його підрозділів і працівників.

Показники прибутку і рентабельності є ключовими мірками ефективності діяльності підприємства. Показники прибутку є важливими для оцінки виробничої та фінансової діяльності підприємства, відображаючи його рівень активності та фінансового стану. Прибуток також визначає рівень віддачі вкладених коштів та дохідність активів підприємства.

Показники рентабельності відображають загальну ефективність роботи підприємства, прибутковість різних напрямів діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), окупність витрат та інші аспекти. Ці показники використовуються для оцінки діяльності підприємства та слугують інструментами в інвестиційній політиці та процесі ціноутворення.

Головною передумовою підвищення ефективності будь-якого підприємства є розуміння сутності та вдосконалення облікового відображення його фінансових результатів, а також покращення контролю. Результати проведених у дипломній роботі досліджень з обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів діяльності підприємств дозволяють зробити наступні висновки.

Показником прибутку визначається фінансовий результат діяльності підприємства. Отримання прибутку є головною ціллю будь-якої підприємницької діяльності, оскільки від його розміру залежать такі аспекти, як формування власного капіталу, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, фінансування інвестиційних проектів та платоспроможність підприємства. Показник

прибутку є визначальним фактором при встановленні рівня заробітної плати і винагороди адміністрації, що підкреслює його важливість як показника ефективності діяльності підприємства. Фінансовий результат діяльності підприємства визначається шляхом розрахунку чистого прибутку або збитку протягом звітного періоду. Бухгалтерський облік проводить послідовне порівняння доходів та витрат для визначення цього показника.

Доходи, витрати і фінансовий результат діяльності підприємства накопичуються протягом звітного періоду. Фінансовий результат діяльності підприємства складається з фінансових результатів, отриманих в результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Для ефективного управління діяльністю підприємства необхідна своєчасна, повна і достовірна інформація, яка має бути доступною для широкого кола користувачів.

У ході проведеного дослідження були розглянуті теоретичні основи бухгалтерського обліку фінансових результатів, включаючи нормативно-правову регламентацію обліку, критерії визначення, визнання та оцінки фінансових результатів.

Інформація про доходи, витрати та результати діяльності за звітний період відображається в звіті про фінансові результати і накопичується в системі рахунків бухгалтерського обліку. Методологічні засади визнання та формування цієї інформації в бухгалтерському обліку викладені в П(С)БО 15 і 16.

Встановлено, що ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів та їх документальне оформлення на підприємстві здійснюються відповідно до облікової політики підприємства, з дотриманням принципів, методів і процедур, що не суперечать чинному законодавству.

Для узагальнення інформації про доходи, тимчасові рахунки класу 7 використовуються для накопичення інформації про доходи за звітний період. По закінченню цього періоду сальдо цих рахунків переноситься на рахунок 79.

Узагальнення інформації про витрати підприємства здійснюється на рахунках класу 9. Витрати відображаються за дебетом на основі бухгалтерських

довідок і розрахунків, а списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 здійснюється за кредитом, що підтверджується довідкою бухгалтерії.

Облік фінансових результатів здійснюється на рахунку 79, де збираються всі затрати, доходи (прибутки і збитки) підприємства. Ці результати групуються в аналітичному обліку за характером прибутків і збитків. Якщо рахунок 79 є номінальним і на кінець звітної періоду закривається (сальдо немає), то рахунок 44 є пасивним і його сальдо відображається в балансі. Рахунок 79 включає окремі субрахунки для обліку результатів основної діяльності, фінансових операцій та іншої звичайної діяльності.

Зазначено, що аналітичний облік фінансових результатів організований на підприємстві з урахуванням його специфіки діяльності. У досліджуваному підприємстві використовується стандартна система рахунків для обліку доходів, витрат і фінансових результатів.

Під час аналізу загальної економічної характеристики досліджуваного підприємства були розглянуті основні показники фінансової звітності у динаміці за кілька років. Ці показники свідчать про зменшення валюти балансу, що в цілому є негативною тенденцією.

У процесі роботи було проведено аналіз фінансових результатів за період з 2020 по 2022 роки, що дозволило:

- оцінити темпи зростання прибутку загалом по підприємству та за кожним його складовим елементом;
- вивчити вплив суб'єктивних і об'єктивних факторів на зміну прибутку та визначити рівень їх впливу;
- виявити потенційні можливості для збільшення прибутку.

Загалом, розраховані показники свідчать про зниження ефективності поточної діяльності підприємства. Головними причинами є складна економічна ситуація в країні. Фінансовий стан підприємства можна описати як нормальний, що вказує на те, що підприємство розпоряджається коштами, отриманими від операційної діяльності, кредитів та додатково вкладеного капіталу, з метою придбання необоротних активів.

Для поліпшення організації бухгалтерського обліку та звітності на підприємстві рекомендується підвищити оперативність та аналітичність цього процесу. Це можна досягти шляхом впорядкування, уніфікації і стандартизації процесу документування, враховуючи вимоги автоматизованої обробки облікових даних на персональних пристроях. Зменшення витрат часу і праці на збір, реєстрацію, накопичення, зберігання, обробку та передачу інформації в умовах автоматизації можливе завдяки широкому впровадженню новітніх засобів безпосередньо під час оптимізації господарських операцій.

Однією з головних труднощів у бухгалтерському обліку на цьому підприємстві є недостатній рівень контролю. З цієї причини було висунуто пропозицію щодо розробки та впровадження внутрішньої системи контролю. Зокрема, рекомендується створити офіційний документ - Положення про внутрішній контроль. Оскільки підприємство є невеликим і виконує обмежену кількість операцій, самостійна реалізація внутрішнього контролю вважається більш доцільною, ніж передача цієї функції на аутсорсинг. Запровадження нової посади внутрішнього аудитора може призвести до додаткових витрат, що для підприємства є неекономічним. У зазначеному Положенні про внутрішній контроль слід установити, що обов'язки з реалізації внутрішнього контролю повинні бути розподілені між працівниками малого підприємства.

Після затвердження та введення в дію запропонованого Положення про внутрішній контроль керівництвом підприємства, встановлено обов'язок реалізовувати внутрішній контроль. Це сприятиме покращенню економічних показників малого підприємства та підвищить достовірність даних, включених у бухгалтерську звітність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банера Н.П., Гелей Л.О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. №1 (71). 55-62.
2. Безверхий К.В. Порядок складання спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 11/12. С. 40-50.
3. Бондарчук Н.В. Актуальні питання складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. *Журнал "Інвестиції: практика та досвід"*. 2012. №2. С. 42-45
4. Гнатенко І. А. Особливості функціонування сучасного малого підприємництва як органічного елементу ринкової економіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 2(1). С. 214-217.
5. Гнатенко Є.П., Соболева І. В. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України та країн ЄС. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 537-541.
6. Говорушко Т.А., Буняк В.Л., Говорушко С.С. Аналіз теоретичних підходів до трактування малого підприємництва і малого бізнесу як загальнонаукових суміжних понять. *Економічні науки*. 2017. № 27. С. 10-14.
7. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія. Чернігів : Видавець Лозовий В.М. 2014. 384 с.
8. Гоголь Т. Напрями вдосконалення методики розкриття інформації в показниках фінансової звітності підприємств малого бізнесу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 12. С. 3-11.
9. Господарський кодекс України: закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV з останніми змінами та доповненнями № 1396-IX від 15.04.2021 р.. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.11.2023).
10. Даньків Й.Я. Формування обліково-аналітичної інформації для оцінки діяльності суб'єктів підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2019. Вип. 2 (54). С. 116-121.

11. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. 2020. №5-6 (84). С. 162-167.
12. Єзгор Л.О. Теоретичні основи сентенцій “мале підприємництво” та “малий бізнес” в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія: економічна*. 2009. Вип. 41. С. 423-428.
13. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 20.11.2023).
14. КВЕД-2010 перелік секцій види економічної діяльності: офіційний сайт Державної служби статистики України URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html (дата звернення: 20.11.2023).
15. Кучер С. В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Випуск 9-1. Ч. 1. С. 208-211.
16. Лазебник Л. Л. Методологічні імперативи прибутковості підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. № 2. С. 73-80.
17. Лайчук С.М., Поліщук І.Р. Актуальні питання ведення обліку суб'єктами малого підприємництва за національними стандартами. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2021. Вип. 51. С. 310-314.
18. Марку О.В., Сахарук М.О. Особливості організації обліку у суб'єктів малого підприємництва. *Молодий вчений*. 2020. №10 (86). С. 223- 228.
19. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства 61 фінансів України 15.06.11 № 720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text> (дата звернення: 20.11.2023).
20. Мартинюк О. В. Дослідження впливу законодавчого та нормативного регулювання на процес формування прибутковості підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 9.

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності для підприємств малого та середнього бізнесу (МСФЗ для підприємств МСБ) URL: <http://www.ifrs.org.ua/wp-content/uploads/2013/06/MSFO-dlya-predpriyatijMSB.pdf> С. 2-23 (дата звернення: 20.10.2023).
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 з останніми змінами та доповненнями № 226 від 31.05.2019 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 20.11.2023).
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»: Наказ Міністерства фінансів України 18.06.2001 № 303 з останніми змінами та доповненнями № 588 (z1020-20) від 29.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01> (дата звернення: 20.11.2023).
24. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» від 25 лютого 2000 р. № 39. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0161-00> (дата звернення: 15.11.2023).
25. Нечивілова Н. І. Концептуальне осмислення базових категорій підприємницької діяльності «малий бізнес», «мале підприємництво», «мале підприємство». Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ "ХП". 2011. № 62 С. 148-155.
26. Панухник О.В., Голич Н.С. Погляд на категорію «малий бізнес» у призмі сучасного бачення та європейських підходів. Галицький економічний вісник. Тернопіль: ТНТУ, 2019. Том 58. № 3. С. 90-97.
27. Побережець О.В., Шмагіна В.В., Гусев А.О. Вплив державної податкової політики на конкурентоспроможність суб'єктів малого підприємництва в Україні. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2021. Вип. 4 (47) Том 21. С. 49-69.
28. Податковий кодекс України: закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами і доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.10.2023).

29. Подолянчук О.А. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. Ефективна економіка. 2017. №. 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5536> (дата звернення: 20.11.2023).
30. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказом Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.1995 р. з останніми змінами та доповненнями № 565 від 20.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 20.11.2023).
31. Прилуцький А. М. Диверсифікація підприємницької діяльності як інструмент зростання прибутковості підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 11(2). С. 17-20.
32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року з останніми змінами та доповненнями № 2545-VIII від 18.09.2018, ВВР, 2018, № 44, ст.354 URL: <https://zakon.help/law/996-XIV/edition16.11.2018#o36> (дата звернення: 09.12.2023).
33. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Закон України № 2275-VIII від 6 лютого 2018 року з останніми змінами та доповненнями № 540-IX від 30.03.2020, ВВР, 2020, № 18, ст.123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386> (дата звернення: 20.11.2023).
34. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство: облік та оподаткування*. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/> (дата звернення: 20.11.2023).
35. Романченко Ю. О. Облік та фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва. *Економічний форум*. 2019. № 1. С. 180-183.
36. Синицький А.І. Особливості організації обліку суб'єктів малого підприємництва. *Вісник Харківського торговельно-економічного університету*. 2021. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/01/214.pdf> (дата звернення: 20.11.2023).

37. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01> (дата звернення: 16.11.2023).
38. Топоркова О. А. Облікова система малих підприємств України в контексті законодавчих змін. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2020. № 11 (43), т. 3. С 55-61.
39. Хоча Н. В. Перспективи вдосконалення форм фінансової звітності малих підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2018. №3. С. 259-263.
40. Чабанюк О.М., Фурман Е.В. Методика складання та основні вимоги до фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.4. С. 276-280.
41. Черняєва О.В., Гриненко А.Ю. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 8. С. 33-38